

Jaroslav Boubín
Jana Zachová

**ŽALOBY KATOLÍKŮ
NA MISTRA JANA Z ROKYCAN**

Vydáno u příležitosti 600. výročí narození Mistra Jana z Rokycan

STÁTNÍ OKR. ARCHIV ROKYCANY 1997

---

snažili utajit, vyšlo konečně navenek. Neboť jistého dne Jiřík poslal kteréhosi rytíře ze svého dvora ke kacíři Rokycanovi, aby ho jeho jménem navštívil a utěšil. Vzkázal mu jeho prostřednictvím, že - pokud by chtěl nějaký lék, kterým by mohl být uzdraven - velmi ochotně mu ho obstará, i kdyby bylo třeba ho přivézt z Benátek. Na to Rokycana neodpověděl ani slovo, jen: Běda mi, běda mi a na věky běda! Tak oznam svému pánu, že - ach! - tolik lidí jsem svedl a strhl do zatracení a ti by mne měli následovat i v trestu. Rytíř se podivil těm slovům a vyptával se ho, zda je vyslovil s plným vědomím. Ten nebožák odpověděl: Mluvím tak z dobrého rozumu a znovu říkám, abys oznámil svému pánu, že jsem nikdy nebyl řádný kněz, ale klamal jsem lid předstíranými svátostmi, a běda, již nezbývá času na pokání. Rytíř pak se s ním rozloučil vida, že nevezme zpět ani názor, ani slova, a vrátil se k Jiříkovi, ukazuje změnou tváře bolest srdce. Jiřík se ho ptal: Jak se má mistr? Na to rytíř: Je velmi nemocen. Jiřík: Co odpověděl na můj vzkaz? Přeje si něco? Rytíř: Nic. Jiřík: Mluv. Rytíř: Řeknu to stranou Tvé Jasnosti, jinak ne. Jiřík si přeje: Oznam to veřejně, protože jsme tě veřejně poslali. Tehdy rytíř požádal o shovívavost a veřejně před celým dvorem vyslovil, co mu bylo řečeno. Jiřík zděšen konečně odpověděl: Již je příliš pozdě, proč jsi to nevyjevil včas? Slyšel to jakýsi služebník pana Jana z Házmburka a hned mu to sdělil do Budyšína a onen to přes pana Mikuláše z Judenic, kanovníka kostela Boleslavského, pověděl dále. Ostatně jak jsem se od téhož dověděl, příštího dne kacíři ve velkém počtu přišli k Rokycanovi, aby ho utěšili, a připomínali mu všechny jeho chvályhodné skutky. On jim s velkým pohoršením odpověděl: Nechte mne být, nedostanu se nahoru do nebe a nebudu mít žádnou účast mezi vyvolenými, ale - pravil se zdviženým prstem - pro mne, svůdce tolika duší, bude místo dole a vy mne budete následovat, pokud nenapravíte bludy, které jsem zasel. Protože však oni stále ještě mluvili, přikázal jim, aby od něj odešli, a setrval ve svém zoufalství. Když to slyšel Jiřík, poslal do kostelů, aby byly konány veřejné modlitby za mistra Rokycanu, aby Pán ráčil ulehčit jeho nemoc, pro jejíž prudkost přišel o rozum. Tak se tedy stalo, že kacíři, totiž sami Češi, rozšířili, že ono odmítnutí bludů bylo učiněno nikoli z rozumné úvahy, ale z jakéhosi šílenství. Toto se odvažují napsat, nejctíhodnější otče, jako pravdivé." Podepsán: "Zikmund, děkan boleslavský a kanovník kostela pražského".³

Zpráva, která je doslova přeplněna šokujícími informacemi a značným množstvím stěžích ověřitelných detailních údajů, je zároveň působivou prezentací představy, již o Rokycanovi měla velká, možná přímo větší část jeho současníků. Navíc má právě citovaný dokument pro nás dnes i jinou, zcela specifickou cenu. I když nemusí být - a zřejmě také není - plně hodnověrným dokladem posledních okamžiků Jana Rokycany, zůstává jedinečným svědectvím zrodu jednoho z klíčových stavebních prvků četných pozdějších Rokycanových životopisů - totiž později zcela zažitého obrazu slavného husitského kazatele, který se teprve na smrtelném loži hroutí pod drůvou vahou svých nesčetných zločinů a svého kacířství

³F. PALACKÝ, *Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens und seiner Nachbarländer im Zeitalter Georgs von Podiebrad (1450-1471)*. Wien 1860, s. 664-665. List přeložila z latiny Jana Zachová.

a který - již zcela opožděně a marně - se snaží volat i své souvrerce k pokání. Již před údajným Rokycanovým pokáním hledala sice celá řada jeho bývalých útrakvistických kolegů spásu v náručí katolické církve, ale teprve v únoru 1471 jejich řady údajně doplnil největší z husitských kajcníků 15. století. Tato představa Rokycany bilancujícího nakonec s hrůzou celý svůj život však nebyla vlastní pouze katolické historiografii; takto vypravuje o událostech z února 1471 zástupce Jednoty bratrské:

"Pán Bůh ho (Rokycanu - J. B.) nemocí a strašlivou navštívil, v níž svědomí jeho jemu zůžil a osvítíl, ač mnozí z mistrův a z kněží jsou jeho navštěvovali a těšili. Nebo nařikal nad sebou, až i král Jiří sám ráčil jest ho navštívití a napomenouti, aby měl ku Pánu Bohu víru a dobrou naději, že jemu ráčí Pán Bůh dobře učiniti: Poněvadž jsi tak, milý Rokycane, nás užival a napomínal, abychom ku Pánu Bohu víru a celou naději měli. Rokycan zase králi odpověděl: Milý králi, kdež bych tu víru a naději vzal, poněvadž jsem ji z umysla stratil, pro slávu tohoto světa, pro pýchu a lakomství, pro krátkou žádost a marnost světa toho. Ach králi, že jsem zhrěšil proti Duchu svatému, ze zlosti protivil jsem se pravdě boží a byl jsem příčinou prolevání krve nevinné dobrých lidí a protož již očekávám smrti a po smrti pekla. A ty, králi, po mně dlouho živ nebudeš, protož se za mnou stroj brzo. A tak král Jiří od Rokycana s velikým zármutkem odšel, a Rokycan brzo umřel a král Jiří dříve čtyř neděl po Rokycanovi se roznemohl a také umřel, jakž jemu M. Rokycan pověděl, tak se jemu stalo."⁴

Obě svědectví, ač svou orientací tolik rozdílná, se v onom základním přece jen shodují: Jan Rokycana měl podle jejich tvrzení prožívat na smrtelném loži muka trýznivých pochybností o správnosti jím zvolené životní cesty. Nutně se proto musíme ptát: jaká byla vlastně životní dráha člověka, který ji nakonec údajně přehlížel s pocity hrůzy?⁵

I.

Přesné datum narození budoucího slavného husitského kazatele není známo. Z pozdějších zpráv lze s jistotou vyvodit pouze tolik, že se narodil na samém sklonku 14. století, nejpravděpodobněji v první polovině devadesátých let.⁶ Jeho

⁴Úryvek je převzat z dosud nevydaného spisu J. JAFETA, Hlas strážného (opis rkp. Praha KNM IV A 6, s. 213).

⁵Vzhledem ke skutečnosti, že tato publikace vychází v Rokycanech a je také především určena tamějšímu publiku, zaměřil jsem se v následujícím výkladu zejména na pokus o přesnější postihu klíčových událostí Rokycanova mládí, tedy na dobu, kdy budoucí husitský arcibiskup ještě působil ve svém rodném městě. Ostatním úsekům Rokycanova života, mnohem lépe známým, věnuji na tomto místě značně menší pozornost.

⁶Zprávy Rokycanových současníků o jeho věku shrnul Z. NEJEDLÝ, Mládí M. Jana z Rokycan, Časopis Musea Království českého 73, 1899, s. 519, a takto je na uvedeném místě zřekapituloval: "Narodil se tedy Rokycana spíše před r. 1397 než po něm. Také události z jeho mládí musí nás klásti rok narození jeho spíše

otcem byl prý chudý kovář z Rokycan.⁷ Podle místa svého narození také dostal mladý Jan - jak bylo tehdy obvyklé - později jméno. Jsou-li pravdivá tvrzení jeho pozdějších životopisců, nejevil ke značné nelibosti svého otce zájem o fyzickou práci a místo toho "jeho duch toužil po vyšších věcech".⁸ Nakonec přece jen dosáhl svého; jakýsi přítel jeho otce se za něj doma přimluvil a on mohl odejít do Prahy na studia.

Pobyt v hlavním městě království ovšem představoval pro chudého chlapce z venkova těžkou životní zkoušku. Jelikož byl takřka bez peněz, nezbylo mu - jak potvrzují i naše prameny - než uchýlit se k žebrotě. Pravidelně navštěvoval Husova kázání v Betlémské kapli.⁹ Zprvu ho na toto místo nejspíše přitahovaly početné davy Husových posluchačů, mezi nimiž mu kynula zvýšená možnost získání almužny. Mimořádně vnímavý a nadaný hoch však byl postupem času také podmaněn strhujícími Husovými proslovy. Ale tlak materiální nouze nakonec zřejmě převážil. Rokycana po mnoha měsících Prahu opustil a vrátil se do rodného města, aby vstoupil do tamějšího augustiniánského kláštera.¹⁰

Augustiniánské intermezzo představuje jednu z nejspornějších kapitol Janova života. Ač bývá občas zpochybňováno, patrně se opravdu konalo, neboť ho dosti přesvědčivě potvrzuje pozdější zmínka Hilaria Litoměřického.¹¹ Otázkou však

---

dále. F. M. BARTOŠ, M. Jan Rokycana. In: TÝŽ, Z Husových a Žižkových časů. Črty a podobizny. Praha 1925, s. 127, předpokládá, že se Rokycana narodil "asi počátkem 90tých let 14. stol."

⁷Vodňanský (k němu srov. níže) sice hovoří o otci soukeníkovi, ale nejspíš omylem. Kovářský původ Rokycanův totiž naznačuje i znak jím užívaný, v němž byla znázorňována podkova.

⁸J. SCHIFFNER, Anekdoten von M. Johann Rokyczana, geistlichen Oberhaupte der Utraquisten in Böhmen. In: Gallerie der interessantesten und merkwürdigsten Personen Böhmens, nebst der Beschreibung merkwürdiger böhmischer Landesseltenheiten alter und neuer Zeiten III. Prag 1802, s. 361.

⁹Rokycana se o svých návštěvách Husových kázání výslovně zmínil při basilejských jednáních v roce 1433, když hovořil o Husovi: "... a až jsem byl na mnohých jeho kázáních, skoro na tisíci, nikdy jsem neshýšel nějaký blud". Srov. Deník PETRA ŽATECKÉHO (Liber diurnus). Přel. F. HEŘMANSKÝ. Praha 1953, s. 167. Později se o své přítomnosti na Husových kázáních v Praze zmínil i ve své Postile (srov. Postilla JANA ROKYCANY II. Ed. F. ŠIMEK Praha 1929, s. 507).

¹⁰Zprávy o Rokycanově mládí nejsystematičtěji shrnul Z. NEJEDLÝ, Mládí M. Jana z Rokycan, s. 517-534. Údaj o Janově návratu z Prahy do Rokycan přináší nejstarší známý Rokycanův životopis, pořizovaný Janem Vodňanským (srov. F. PALACKÝ, Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens und seiner Nachbarländer im Zeitalter Georgs von Podiebrad, s. 661-663). Tato biografie je publikována níže v překladu Jany Zachové.

¹¹HILARII LITOMERICENSIS, S. Ecclesiae Pragensis Decani, Disputatio cum Ioanne Rokyczana coram Georgio, rege Bohemiae. Ed. B. W. STRAHL. Pragae 1775, s. 16. Patrně ještě starší, byť ne tak přesvědčivé tvrzení o tom, že Rokycana byl v mládí přijat do řádu augustiniánských kanovníků a později ho opustil, přináší třeboňský Dialog mezi katolíkem a zákoníkem (srov. R. URBÁNEK, Věk poděbradský III. Praha 1930, s. 63).

zůstává, nakolik toto prostředí mohlo ovlivnit mladičkého řeholníka a poznamenat jeho budoucí životní postoje. Sám rokycanský konvent byl poměrně novou fundací, kterou zřídil první pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic.¹² Myšlenkově bylo jeho ovzduší prosyceno augustinismem, ideovým směrem tehdy úzce souvisejícím s tzv. novou zbožností, která předznamenala i rozvoj českého reformního hnutí.¹³ Lze proto oprávněně předpokládat, že si právě odtud mladý Jan odnesl například povědomost o významném představiteli italského augustinismu 14. století, Simonu z Cassie,¹⁴ kterého později se zvláštní oblibou citoval. Simonovo učení vykazovalo celou řadu aspektů, jež na Rokycanu prokazatelně působily velice přitažlivě, v první řadě pak mimořádně zvýšený moralistní akcent, který se i pro našeho Jana stane tak charakteristický.

Prostředí augustiniánů-kanovníků mohlo být pro mladého řeholníka, který se právě vrátil z Prahy poznamenané prudce se rozvíjejícím reformním hnutím, přitažlivé ještě v jiném směru - totiž určitou vstřícností tohoto řádu vůči Husovi.¹⁵ V případě rokycanského kláštera lze možná hovořit i o zvláštních sympatiích, jež tento konvent choval k proslulému kazateli a univerzitnímu pedagogovi. **Rokycanští kapitulárové nejen čerpali z Husových spisů při své vlastní literární tvorbě,¹⁶ ale v kritickém roce 1412 to byli právě oni, kdo neváhali obrátit se na blízkého Husova přítele a kolegu Jakoubka ze Stříbra s informací o bojovném protihusovském letáku, který tehdy**

---

¹²Naposledy o založení kláštera v Rokycanech informuje P. CIRONIS, *Historie města Rokycan I. Rokycany 1996*, s. 23-24. Nově dějiny rokycanské kanonie zpracoval J. KADLEC, *Rokytzan - Rokycany*. In: F. RÖHRIG (Hrsg.), *Die Stifte der Augustiner-Chorherren in Böhmen, Mähren und Ungarn. Klosterneuburg - Wien 1994*, s. 203-212. K českým konventům augustiniánů-kanovníků srov. vedle výše zmíněné publikace zejména F. MACHILEK, *Die Augustiner-Chorherren in Böhmen und Mähren*, *Archiv für Kirchengeschichte Böhmen - Mähren - Schlesien* 4, 1976, s. 107-144, a I. HLAVÁČEK, *Zum Alltagsleben in böhmischen Klöstern des Spätmittelalters mit besonderer Berücksichtigung der Augustiner-Chorherren*. In: *Klösterliche Sachkultur des Spätmittelalters*. Wien 1980, s. 169-193. Starší literatura je zaznamenána ve zmíněných publikacích a také ji uvádí J. SVÁTEK, *Organizace řeholních institucí v českých zemích a péče o jejich archivy*, *Sborník archivních prací* 20, 1970, s. 523-525.

¹³K těmto otázkám srov. v poslední době například J. SPĚVÁČEK, *Devotio moderna, Čechy a roudnická reforma (K úsilí o změnu mentalit v období rostoucí krize morálních hodnot)*, *Mediaevalia historica Bohemica* 4, 1995, s. 171-197, a F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce II*. Praha 1993, s. 44-45.

¹⁴K Simonovi srov. zejména J. NECHUTOVÁ, *Simone Fidati da Cassia a počátky české reformace*, *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity E* 28, 1983, s. 241-247.

¹⁵A. VIDMANOVÁ, *Stoupenci a protivníci Mistra Jana Husi*, *Husitský Tábor* 4, 1981, s. 52-53, ukazuje, že mezi mnichy to byli právě augustiniáni-kanovníci, kteří měli k Husovi nejbližší.

¹⁶Srov. A. SCHMIDTOVÁ, *Husova collecta Ad te levavi jako pramen epištolní postily br. Václava Paška, řeholního kanovníka v Rokycanech*, *Listy filologické* 3, 1955, s. 231-235, 4, 1956, s. 71-79, i článek uvedený v předchozí poznámce. Skepticky se ke zdůrazňování tohoto faktu staví J. KADLEC, *Rokytzan - Rokycany*, s. 205.

obíhal po venkově. Protože Jakoubkovi zároveň poslali i opis polemického dílka, mohl na něj pražský mistr okamžitě reagovat sepsáním obšírného spisu *Tractatus responsivus*.¹⁷

Rokycana nepobyl v klášteře příliš dlouho a zřejmě ho opustil ještě jako pouhý novic.¹⁸ To by znamenalo, že kanonie ho hostila ve svých zdech nejvýše jeden rok. Podle data Janovy pozdější bakalářské promoce lze odhadnout, že řeholní oděv definitivně svlékl někdy kolem roku 1413.¹⁹ **Možná právě tehdejší spory kolem rychle se radikalizujícího Husa vyvolaly takové názorové pnutí uvnitř konventu, že se Rokycana v nové situaci rozhodl volit raději odchod; možná byl ale z kláštera opravdu vyloučen, jak tvrdí Vodňanský. Druhá možnost by asi přicházela v úvahu zejména tehdy, pokud náš Jan neměl v konventu stejně zapálené kolegy pro věc radikální církevní reformy a pokud by v něm byl ve svých prohusovských sympatiích izolován.**²⁰ Zde si však musíme klást otázku: bylo-li tomu tak opravdu, kdo vůbec mohl tehdy v srpnu 1412 odeslat z rokycanského kláštera Jakoubkovi ze Stříbra opis protihusovského traktátu? Nezbyvá tu pak jako jediný možný původce tohoto kroku právě Rokycana, který podobnými činy pokoušel trpělivost svých tehdejších spolubratří?

Ale ať již tomu bylo jakkoli, náš Jan každopádně opustil klášter a zamířil znovu do hlavního města království, aby v něm studoval na univerzitě, jejíž jméno se v tehdejší Evropě začínalo stávat synonymem kacířství.²¹

¹⁷TAMTÉŽ. *Tractatus responsivus* byl dříve chybně interpretován (na základě mylného pochopení úvodní pasáže) jako dílo namířené proti rokycanským mnichům a navíc i jako práce Husova. Teprve F. M. BARTOŠ, M. J. Hussii tractatus responsivus, *Časopis Národního musea* 101, 1927, s. 23-35, rozpoznal Jakoubkovo autorství, jež je dnes obecněji přijímáno. Srov. P. SPUNAR, *Repertorium auctorum Bohemorum proventum idearum post universitatem Pragensem conditam illustrans I. Wratislaviae - Varsaviae - Cracoviae - Gedani - Lodziae* 1985, č. 620, s. 232-233. Spis byl vydán pod názvem *MISTRA JANA HUSI Tractatus responsivus*. Ed. S. H. THOMSON. Praha 1927.

¹⁸Tuto skutečnost naznačuje i níže publikovaný Vodňanského životopis.

¹⁹Rokycana promoval na podzim roku 1415. Délka bakalářského studia na artistické fakultě sice často kolísala, obvykle se však pohybovala kolem dvou let (srov. výklad F. ŠMAHELA in: *Dějiny Univerzity Karlovy I*. Praha 1995, s. 121).

²⁰Takovou situaci v konventu v zásadě předpokládají oba autoři nejnovějších výkladů dějin rokycanského kláštera, J. Kadlec a P. Círonis.

²¹Předložený výklad je nutno ještě doplnit následující informací. Interpretace Rokycanova dětství nutně závisí na tom, zda dáváme přednost jeho nejstaršímu známému vylíčení u AENEASE SYLVIA, *Historie česká*. Přel. J. VIČAR. Praha 1911, s. 115, nebo pozdějšímu popisu obsaženému v již zmiňované práci Vodňanského. Podle Sylvia mladický Jan prostě odchází do Prahy, kde pak vystuduje jako žák Jakoubkův. Vodňanský je naopak podrobnější a do tohoto výkladu vsouvá Rokycanův návrat do rodného města, spojený s jeho pobytem v tamějším klášteře. Pokud jde o ono působení v augustiniánském konventu, měl Vodňanský - jak naznačují i jiné prameny - zřejmě pravdu a nepřímo tak podal doklad o alespoň dílčí spolehlivosti svého podání. Novější historikové se proto při líčení Rokycanova dětství a raného mládí

II.

Oproti své první cestě do Prahy přicházel teď mladý student do hlavního města království nejen o něco starší, ale především zkušenější a se zřetelně ujasněnějšími záměry. Tentokrát se mu údajně podařilo stát se vychovatelem jakéhosi - prý šlechtického či kupeckého - synka a za pomoci jeho otce²² získat místo v univerzitní koleji pro chudé. **Mezi svými spolužáky se jevil jako jeden z nejschopnějších a s tímto hodnocením byl také v říjnu 1415 promován na bakaláře svobodných umění.**

Janův studijní úspěch padl právě do doby vypjatých názorových střetů po smrti M. Jana Husa. Rokycana se v té době nepochybně hlásil k učení tragicky zemřelého mistra, ale patrně ještě výrazněji byl upoután charismatickou osobností již výše zmiňovaného M. Jakoubka ze Stříbra.²³ Jako žák pražské univerzity mohl ostatně z blízkosti sledovat Jakoubkova vrcholná vystoupení ve prospěch podávání svátosti oltářní pod obojí způsobou laikům, jimiž tento Husův mladší kolega zaujal přední místo uvnitř reformního hnutí. Nebyl jen můj učitel, ale i můj otec, říkával prý o něm Rokycana později. V Jakoubkově stínu a pod jeho patronací také začal pozoruhodný vzestup mladého husitského intelektuála.

Nejprve několik let o našem Janovi vůbec nic neslyšíme. Jelikož od roku 1417 byly z rozhodnutí kostnického koncilu a pražského arcibiskupa zastaveny na dobu celých 13 let univerzitní zkoušky, nemohl Rokycana ani postupovat v univerzitních hodnostech. **Spolehlivé historické prameny ho začínají systematicky připomínat vlastně až od roku 1422.** V březnových bouřích, které tehdy vypukly v Praze po smrti radikálního husitského kněze Jana Želivského, došlo k uvěznění řady představitelů pražské univerzity v čele s Jakoubkem ze Stříbra, obratnému Rokycanovi se však podařilo z města uprchnout. Dlouho však v dobrovolně zvoleném vyhnanství nepobyl a za dočasné konsolidace poměrů po

---

přidrží v zásadě dvou hlavních liniích. Podle jedné z nich (F. M. BARTOŠ, M. Jan Rokycana, s. 127) odešel Jan od rodičů nejprve do kláštera a teprve poté do Prahy, podle druhé (K. KROFTA, Mistr Jan Rokycana. Rokycany 1911, s. 3-4) je v zásadě respektován výklad Vodňanského. Tento mi připadá pravděpodobnější, neboť do něj lze lépe zabudovat i vlastní Rokycanův údaj o tom, že slyšel mnoho Husových kázání (sám jejich počet odhaduje - možná nadneseně - na téměř tisíc). Jan tedy (jak rozpoznal F. M. BARTOŠ, Mládí M. Jana Rokycany, ČČM 96, 1922, s. 76) musel být posluchačem v kapli Betlémské minimálně od roku 1410, takže Bartoš je nucen předpokládat minimálně pětileté Rokycanovo studium na bakaláře. I proto bych dal přednost líčení Vodňanského a Rokycanovy návštěvy Husových kázání bych předpokládal již při jeho prvním pobytu v Praze.

²²O koho konkrétně mělo jít, není známo. F. M. BARTOŠ, Mládí M. Jana Rokycany, s. 76, se ho v jedné ze svých smělejších kombinací pokusil ztotožnit se synem bohatého měšťana Kříže, proslulého zakladatele Betlémské kaple na Starém Městě pražském.

²³Autorem nejvýznamnější monografie o Jakoubkovi ze Stříbra je P. DE VOOGHT, Jacobellus de Stříbro († 1429), premier théologien du hussitisme. Louvain 1972.

příjezdu knížete Korybuta do Prahy v květnu téhož roku se opět vrátil zpět. O tom, jak rychle stoupalo jeho renomé, dobře vypovídá následující událost. V červnu 1423 totiž zaujal místo po boku Jakoubka ze Stříbra a jeho konzervativního soupeře Jana z Příbramě v reprezentativně vybraném poselstvu pražského duchovenstva, které se ve slavném hádání na hradě Konopišti snažilo dosáhnout přijatelného kompromisu s delegací předních tábořských bohoslovců. Obtížná jednání sice nakonec v podstatě ztroskotala, konopištská disputace však přispěla k jasnějšímu vymezení sporných teologických problémů.²⁴

Na Konopišti se nepodařilo dosáhnout trvalejší dohody a politická krize uvnitř husitského tábora brzy vyústila v nový vojenský konflikt mezi Žižkou a Pražany. Pro nás je zde důležitá hlavně jeho závěrečná fáze, která se stala - ať již zaslouženě, či nikoli - jedním z rozhodujících podnětů pozdější slávy Rokycanovy. V červnu 1424 Pražané krutě podlehl obávanému soupeři u Malešova a k hlavnímu městu království se počala stahovat vojska slepého hejtmana, aby tvrdě zúčtovala se svým nepřitelem. K rozhodujícímu střetnutí však nakonec nedošlo: údajně proto, že z řad pražského poselstva, jež si přišlo vyprosit mír, oslovil rozlíceného hejtmana právě Rokycana, rychle vyzrávající v největší kazatelskou osobnost husitských Čech, aby se ho pokusil se svou oslnivou výmluvností oblomit a přesvědčit o výhodnosti opětovného uzavření míru s Prahou. Ačkoli Žižka v nosnost nové dohody údajně vůbec nevěřil, přesto ji nakonec uzavřel. Slavné scéně v Žižkově ležení před Prahou se dostalo vícekrát působivého ztvárnění - nejprve italským Eneášem Sylviem, později zejména naším Svatoplukem Čechem. Otázka její historičnosti však dosud není a zřejmě sotva kdy bude jednoznačněji vyřešena.²⁵ Ale i kdyby byla tato epizoda zcela dílem kronikářovy invence, byla nepochybně vymyšlena dobře. Obraz Rokycany, jaký podává, totiž odpovídá tomu, jak byl mladý, ambiciózní kazatel častokrát vnímán svými současníky i jak ho vidíme dnes - jako strhujícího řečníka, možná největšího, jakého husitské Čechy kdy měly, a jako osobnost kladoucí i v politickém životě mimořádný důraz na cestu kompromisu. "Dajž nám, milý Bože, v prostředek uhodit", byla Janova častěji připomínaná devíza, jejíž platnost se zdaleka neomezovala pouze na oblast řešení teologických otázek, pro niž byla původně míněna.

²⁴Nejpodrobněji o této události referuje H. KAMINSKY, *A History of the Hussite Revolution*. Berkeley - Los Angeles 1967, s. 467-476.

²⁵Novějším historikům připadala Eneášova zpráva o Žižkově smíření s Rokycanou před obleženou Prahou zpravidla příliš neuvěřitelná na to, aby mohla být pravdivá. Teprve F. M. BARTOŠ, *Studie o Žižkovi a jeho době I. Žižka a Rokycana*, *Časopis Národního musea* 98, 1924, s. 2-9, se pokusil důkladným zpracováním známých historických pramenů obhájit její věrohodnost, ale i jeho interpretace byla většinou zamítnuta. Nejnověji F. ŠMAHEL, *Husitská revoluce III*. Praha 1993, s. 152 se k dané zprávě sice staví daleko skeptičtěji, ale možnost Rokycanových zásluh o nový mír mezi Žižkou a Pražany v zásadě připouští.

V druhé polovině dvacátých let již Rokycana nepochybně patřil k nejvýraznějším postavám českého husitství. V dubnu 1427 byl jednou z vůdčích osobností politického převratu, který v Praze odstavil z politického života knížete Zikmunda Korybuta (ten byl dokonce zajat a internován) a do pozadí zatlačil konzervativní frakci pražských kněží v čele s Křišťanem z Prachatic a Janem Příbramem. **Vzhledem k Jakoubkově pravděpodobné nemoci²⁶ zaujal Rokycana i místo správce utrakvistického kněžstva.** V tomto postavení ho v podstatě potvrdil i staříčků a těžce nemocný pražský arcibiskup Konrád z Vechty (od něho Jan získal již dříve kněžské svěcení), když Rokycanu jmenoval svým generálním vikářem. V roce 1430 dosáhl Jan též mistrovského gradu na univerzitě.

Slavný kazatel ze staroměstského chrámu Panny Marie před Týnem, na něhož se nyní hrnul příval hodností a poct, se cílevědomě snažil o integraci vnitřně rozštěpeného husitského hnutí, z níž ovšem měli být vyloučeni radikální táboři. S velikou radostí vítal skutečnost, že církevní koncil v Basileji se rozhodl ustoupit tlaku vítězných českých zbraní a přistoupit na jednání o husitském programu nápravy církve. **Právě účast na basilejských jednáních, kam se dostavilo české poselstvo počátkem roku 1433, byla skutečnou hvězdnou hodinou Rokycanovou.** Zde náš Jan vynikl jako hlavní řečník za českou stranu, který původně dokonce aspiroval na obranu dvou ze čtyř tam hájených pražských artikulů. Nakonec mu však byl svěřen artikul jediný, který ovšem budil největší pozornost a jehož obrana se stala jeho celoživotním úkolem - článek o nezbytnosti podávání pod obojí způsobou. **Právě jiskřivé a nezapomenutelné proslovy v Basileji učinily z Rokycany osobnost skutečně evropské proslulosti a jimi vstoupil do obecného evropského povědomí jako jeden z nejobratnějších obránců husitských bludů.** *"Jste jako tryskající pramen, který by stačil učením a výklady tajemství Písma zavlažiti celý svět"* - těmito působivými slovy se na Jana obrátil jeden ze členů basilejského koncilu a vyjádřil tak dojem, jež Rokycanova vystoupení zřejmě zanechala alespoň u části velikého církevního shromáždění.²⁷

III.

Basilejská jednání byla zřejmě vrcholným bodem Rokycanovy životní dráhy, dobou oslnivých úspěchů i ještě nezkalených optimistických představ o blížícím se konečném vítězství husitského reformního programu. V následujícím období se již u slavného kazatele počíná výrazněji prosazovat i skepse a nejistota. Po nových

²⁶Jakoubek zemřel nedlouho poté, již v srpnu 1429.

²⁷Citát je převzat ze stati F. M. BARTOŠE, Z úspěchů husitské propagandy, ČČM 101, 1927, s. 124-126. Podrobné líčení jednání basilejského koncilu s českými vyslanci přináší Deník PETRA ŽATECKÉHO (Liber diurnus). Vyd. F. HERMANSKÝ, Praha 1953.

těžkých jednáních se zástupci basilejského koncilu Rokycana akceptoval kompromisní dohodu v podobě kompaktát a v souvislosti s pronikavými změnami v Čechách po bitvě u Lipan byl v říjnu 1435 zvolen za pražského arcibiskupa. Jeho ustavení do nejvyšší církevní funkce v Čechách ovšem proběhlo zcela převratným způsobem a proti všem kanonickým předpisům, neboť ho do ní prakticky zvolil (po předběžné dohodě s císařem Zikmundem) český zemský sněm, který již tím dal najevo pronikavou odlišnost českých církevních poměrů od situace jinde v Evropě. Papež ovšem Rokycanu v jeho funkci nikdy nepotvrdil, naopak ho nakonec výslovně proklel jako kacíře.

Rokycana, který hned od přijetí kompaktát v letech 1433-1436 kladl důraz na jejich platnost v radikálně prohusitské interpretaci, zaujal samozřejmě odmítavé stanovisko k rekatolizační politice králů Zikmunda Lucemburského, Albrechta Habsburského i Ladislava Pohrobka. Léta 1437-1448 dokonce prožil v dobrovolném vyhnanství v Hradci Králové. Přesto se nevzdával myšlenky na možnou dohodu s konzervativními utrakvisty, zatímco vůči táborem si stále udržoval důrazný odstup. S podporou zejména východočeské utrakvistické šlechty vedené Hynkem Ptáčkem z Pirkštejna a později Jiřím z Poděbrad dosáhl rozhodující porážky tábořských kněží při velké disputaci v Kutné Hoře v roce 1443 a na následujícím zemském sněmu 1444 i konečné likvidace jejich církve po dobytí Tábora v roce 1452. Vstřícnější postoj však zaujal k méně militantním radikálním skupinám, konkrétně k Petru Chelčickému a později k jednotě bratrské, která zčásti vznikala právě pod jeho vlivem. Někteří z jeho žáků dokonce zaujali čelné postavení v této nové církvi. Také se často předpokládá, že bratr Řehoř, její hlavní organizátor, byl vlastně synovcem Rokycanovým.²⁸ Zvláště prvá léta existence jednoty byla poznamenána hlubokou úctou bratří ke staříckému arcibiskupovi,²⁹ jemuž ovšem vytýkali nedůslednost v konfrontaci s Římem. Jejich

---

²⁸Věrohodnost pozdního svědectví Jana Blahoslava o příbuzenském poměru mezi Rokycanou a bratrem Řehořem odmítl například F. M. BARTOŠ, *Původ a rodina Bratra Řehoře*, tvůrce Jednoty bratrské, *Jihočeský sborník historický* 39, 1970, s. 58-66; M. FLEGL, *K otázce původu bratra Řehoře*, *Křesťanská revue* 41, 1974, s. 219-223; TÝŽ, *K otázce sociálního původu bratra Řehoře a jeho literárních počátků*, *Listy filologické* 100, 1977, s. 88-94.

²⁹Těmito slovy později například líčili svůj prvotní vztah k výmluvnému týnskému kazateli: "Věz, že sme chtěli vám rádi pokorně poddáni býti a poslušni ve všem, věřice vám víc než samým sobě i všem lidem na světě tak, že což byste řekli: zlé jest, to za zlé míti, a což za dobré, to za dobré, a čehož byste se kázali varovati, toho se vystříhati, a což byste kázali činiti, to činiti s milostí nemajíce sami v tom soudu, ale vašemu rozsouzení úplně věřice" (Akty Jednoty bratrské II. Vyd. J. BIDLO. Brno 1923, s. 2). Rokycana se proto musel veřejně ospravedlnovat z podezření, že dal popud k založení nové církve: "Pak mluvie a píš, že by takové výtržky a naučenie scestná z mých kázani měli. Odpoviedám k tomu: Před pánom Bohem mi brívodu činite, neb takové věci a naučenie i jich smyslenky nikdy sú mi s povolením v srdce nevstúpily, ale odporen jsem jim býval a jsem. Než oni že písma svateho a svatých doktoruov neprívodie (neb jich k svým smyslenkám nemajú ani k svým

slavné rozhodnutí z roku 1467 ustavit si vlastní kněžstvo, které by bylo na Římu zcela nezávislé, bylo patrně inspirováno myšlenkou využít nově propuklého válečného konfliktu českého husitství s papežstvím k tomu, aby svým příkladem strhli i dosud váhající Rokycanův utrakvismus na daleko radikálnější dráhy.

Přibližně od počátku čtyřicátých let se Rokycana věnoval zvýšenou měrou organizační výstavbě utrakvistické církve. **Vnitřní situaci tohoto společenství ovšem stále dramatičtěji komplikovala otázka svěcení kněží, kdy utrakvisté stále neměli svého biskupa s právem světit kněze a Rokycana marně čekal na své potvrzení od papežského stolce. V roce 1452 vyústila s Janovým souhlasem ve značně překvapivý pokus o navázání užších kontaktů s řeckou církví. Brzký pád Byzance do tureckých rukou již následujícího roku však podlomil i další možné vyhlídky v tomto směru.**³⁰

Jestliže ve vládě prvních katolických králů v polipanských Čechách Rokycana nalézal obsaženu hrozbu pronikavého rekatolizačního zvratu, změnila se situace velmi podstatnou měrou **v roce 1458. Tehdy se právě jemu splnil dávný sen husitských kněží - uvést do čela českého království panovníka své vlastní víry. Volbou Jiřího z Poděbrad, na níž měl právě Rokycana podle zpráv tehdejších kronikářů nemalé zásluhy, došel tento plán konečně realizace.** Počáteční nadšení však brzy vystřídal všední realita a mezi oběma čelnými protagonisty tehdejšího utrakvismu zavládly zřetelné rozpory. Utrakvistický arcibiskup sledoval s nedůvěrou vstřícnou politiku utrakvistického krále k jeho katolickým poddaným i katolickým sousedům v Evropě. Nutně ho dráždily Jiříkovy ambiciózní plány na získání královské koruny v říši apod., zatímco utrakvistický panovník s nelibostí sledoval stále ještě přežívající politické aspirace utrakvistických kněží, pro něž v jeho programu restaurace královské moci po husitských válkách nebylo místa.³¹ Přes vnitřní spřízněnost obou velkých postav - **Jiříka, který usiloval o novou koncepci relativně nezávislého českého státu, a Rokycany, který cílevědomě směřoval k budování relativně nezávislé české utrakvistické církve,** - tak jejich vztah nepostrádal ani zřetelné napětí, jež

---

skuskuom a jednaní, kteráž začali, čím tvrditi mohou), i křivým připsováním mnú to by nahraditi chtěli."
Srov. Akty Jednoty bratrské II., s. 15.

³⁰Srov. například M. PAULOVÁ, Styky českých husitů s cařihradskou církví na základě církevních poměrů byzantských, ČČM 92, 1918, s. 1-20, 111-121, 215-228, 306-319, 93, 1919, s. 17-33; TÁŽ, L'Empire byzantin et les Tcheques avant la chute de Constantinople, Byzantinoslavica 14, 1953, s. 158-225; A. SALAČ, Constantinople et Prague en 1452. Praha 1958; TÝŽ, List církve cařihradské pražským utrakvistům z 18. ledna 1452, Listy filologické 76, 1953, s. 236-248; TÝŽ, Odpověď pražských utrakvistů na list cařihradské církve, datovaný 18.I.1452, Listy filologické 77, 1954, s. 219-236; F. M. BARTOŠ, A Delegate of the Hussite Church to Constantinople, Byzantinoslavica 24, 1963, s. 287-292, 25, 1964, s. 69-74.

³¹Nejednoznačný vztah obou velkých historických postav husitského období pěkně vylíčil v drobném příspěvku J. VÁLKA, Husitský král a jeho arcibiskup, Z kralické tvrze 5, 1971, s. 45-51.

patrně bylo - spolu s Janovou nemocí - i jednou z příčin toho, že Rokycana trávil poslední léta svého života spíše v ústraní.

Právě téma Rokycana jako politik je toho druhu, že stojí za to se u něj aspoň na okamžik zastavit. **Husitští kněží hráli zejména v prvních letech revolučních bojů výraznou politickou roli, což byl v podstatě logický důsledek rozkladu starších správních struktur. Snad nejznámějším projevem této tendence je proslulá aktivita Jana Želivského, který během svého působení v Praze dokázal spolu se svými stoupenci svrhnout několikrát městskou radu, a Prokopa Velikého, který stál asi osm let v čele tábořských polních vojsk. S mocensky ambiciózními tábořskými kněžími obtížně zápasil i sám Žižka, proti němuž tito duchovní dokázali jednou vzbouřit i jeho vlastní vojsko. V porovnání s těmito skutečnostmi působí ovšem Rokycana méně nápadným dojmem, ale i on se aktivně účastnil minimálně dvou velkých politických převratů v Praze ve dvacátých letech 15. století. Později se jeho politický vliv prosazoval spíše skrytějšími formami a připomínají jej i početné prameny té doby. Ty hovoří zvláště o jeho nezanedbatelném vlivu v městských radách, jak uvádí například text této písně: *"Čechové viery pravé, poželejte bezprávie, kteréž se děje nynie svaté cirkvi římské od toho Rokycana, čertového satana, odřezance Istivého od kostela římského s svými šibainíky. ... Jakž ho čert přinesl do Prahy, zchopiv ho na svoje rohy, takť jest rozbroj učinil a lidi rozšibalil; druh druhu nevěří. ... Pojal Prahu v udidlo, i máť v ní dobré bydlo; vládněť všemi rathauzy a mnohýmť činí nůzi v tom duchovním právě... Již-li Pražené viete a nic řeči nesmiete, že vládnú kněžie vámi, čnie z vás, co chtie sami - toť sú vaši páni."***

Nepříliš často řešenou otázkou je i problém Rokycany jako myslitele a teologa.³² V tomto směru bývá husitskému arcibiskupovi připisována většinou značná nesamostatnost. Zde Rokycana nepochybně stál ve stínu mimořádné osobnosti Jakoubka ze Stříbra, který bývá právě pro svůj veliký teoretický přínos občas označován za druhého zakladatele husitství. **Rokycanovo uvažování se pohybovalo převážně v rovině praktické teologie, od Jakoubka čerpalo rozhodující podněty pro výklad svátostí, zejména tehdy nejdiskutovanější z nich - svátosti oltářní -, ale i klíčový výklad o funkci kněze, zatímco v teorii církve jako neviditelného společenství věřících, jehož hlavu tvoří Kristus, mohlo sáhnout i ke starším zdrojům, zejména k Viklefovi a Husovi. I když byl před časem podniknut ambiciózní pokus vyložit Rokycanu jako velkého církevního reformátora mezi Husem a Lutherem,³³ přijala naše historiografie tuto koncepci s určitou dávkou nedůvěry. Rokycana byl zřejmě opravdu spíše než myslitelský talent**

³²Přehled Janova učení se pokusil podat F. ŠIMEK, Učení M. Jana Rokycany. Praha 1938.

³³F. G. HEYMANN, John Rokycana - Church Reformer between Hus and Luther, Church History 28, 1959, s. 240-280.

mimořádný talent organizační, který závažným způsobem poznamenal především proces budování organizační struktury utrakvistické církve.

Nelze samozřejmě nezmínit ani další okruh Rokycanovy činnosti, totiž jeho literární produkci. Rokycanovo literární dílo patří k nejrozsáhlejším svého druhu v českém středověku. Zahrnuje přibližně 50 položek, jejichž naprostá většina je psána latinsky, zatímco české spisy jsou u něj spíše výjimkou.³⁴ Nejpočetnější složku jeho literárního odkazu představují polemiky, zaměřené především proti katolíkům a táborům a z velké části se dotýkající problematiky eucharistie. Zvláště objemnou část pak tvoří monumentální postily a jiné výklady biblických knih. Právě česká postila bývá pokládána za vrcholné Rokycanovo dílo, odlišující se svou stylistickou svérázností již na první pohled od podobných prací Husových či Chelčického. Stavba věty bývá u Rokycany dramatinována četnými citoslovci, nacházíme zde mnohé řečnické otázky a zvolání, vzrušená výpověď přetéká mnohými detaily ze života apod. Tím je ovšem násobena cena tohoto díla pro historiky. Velká česká postila tak není pouze dokladem mravního zaujetí svého autora či názornou explikací teologických úvah vyzrálého utrakvistu, ale také jedinečným pramenem pro poznání každodenního života v Čechách pozdního středověku.³⁵ A aby se na tomto místě objevila i vlastní slova husitského arcibiskupa, vybral jsem zde pro tento účel i dvě velmi drobné ukázky z jeho díla, které pojednávají jen zdánlivě o problémech okrajovějších.

Prvá se týká trestu smrti. Rokycana je nesporně nejznámější kritik dosavadní praxe trestu smrti, jehož lze najít v řadách husitských teoretiků pražské orientace. Již v Basileji upoutal pozornost svým vystoupením, při němž upozornil koncilní otce na to, že pokud by husité dodržovali úzus vynášení rozsudku

³⁴Jeho cenný soupis podnikl F. M. BARTOŠ, Literární činnost N. Jana Rokycany, M. Jana Příbrama, M. Jana Payna. Praha 1928, s. 14-55. Rokycanu jako velkého slovesného tvůrce rehabilitoval a první ocenil J. GOLL, Rokycanova Postilla, ČČM 53, 1879, s. 59-70, 199-211. O poznání a zpřístupnění Rokycanova literárního díla se nejvíce zasloužil F. ŠIMEK, K pramenům Rokycanovy Postilly, LF 58, 1931, s. 157-159; TÝŽ, Latinská postila Rokycanova z r. 1468/1469, LF 63, 1936, s. 125-129; TÝŽ, M. Jan Rokycana, obránce pravdy a zákona božího. Praha 1949; TÝŽ, M. Jan Rokycana, in: R. HOLINKA (ed.), Hrdinové a věštcí českého národa. Přerov 1948, s. 246-268; TÝŽ, Neznámá sbírka kázání Rokycanových, Sborník filologický 11, 1936, s. 1-73; TÝŽ, Několik pozoruhodných slov z Rokycanových postil, Strahovská knihovna 5-6, 1970-1971, s. 209-212; TÝŽ, Nové rukopisy Rokycanovy Postily, LF 69, 1942, s. 259-272; TÝŽ, O pramenech Rokycanova českého výkladu na evangelium sv. Lukáše, Sborník filologický 12, 1945, s. 115-152; TÝŽ, O rukopisném podání Rokycanovy Postilly, LF 57, 1930, s. 120-131; TÝŽ, Postilla Jana Rokycany I.-II. Praha 1928-1929; TÝŽ, Soud Komenského o Rokycanovi, Archiv pro bádání o životě a spisech J. A. Komenského 15, 1940, s. 56-65; TÝŽ, Traktát M. Jana Rokycany o přijímání krve - Contra sex propositiones frivolas, VKČSN 1940; TÝŽ, Učení M. Jana Rokycany. Praha 1938.

³⁵Jistě i z tohoto důvodu z ní bylo dosud uspořádáno několik antologií. Vedle již zmíněných prací Šimkových srov. hlavně H. HRUBÝ, Jak soudí M. Jan Rokycana ve své Postille o životě církevním v Čechách, in: Rozpravy filologické věnované Janu Gebauerovi. Praha 1898, s. 124-133; TÝŽ, České postilly. Praha 1901, s. 66-151.

nejvyššího trestu v intencích požadovaných koncilem, zahynulo by v českých bouřích posledních let značně více lidských životů, než kolik jich bylo nakonec ztraceno skutečně. Například za krádež, jak tehdy neváhal připomenout, nebyl v Praze již řadu let nikdo oběšen, ač se tam tak dříve běžně dalo a jinde se stále běžně děje. **Rokycana častěji napadal zvláště kruté dobové tresty za drobnější majetkové delikty**, jak ostatně činili i jiní husitští abolicionisté, zejména z řad stoupenců táborské orientace - v první řadě táborský senior Mikuláš Biskupec z Pelhřimova a vůbec nejdůslednější husitský abolicionista Petr Chelčický. Ve své postile píše Rokycana o trestu smrti například toto: "Ale toto jest divná věc, že lidé říkají: Nedadie věsiti zlodějov! Kto jest ten, každý se činí aučasten té krve, kerá se vylévá. Byť byl najvětčī hřešník, má býti veliká lítost nad ním. Však jest to proti Bohu, v takú ukrutnost vydati člověka a tak hned súditi snadně, ano jemu nic neporučeno, a súditi k smrti! Á, by sám k sobě prozřel a k svým hřešchóm, ano Pán Bóh tak nedie! ... Ale co je to, že sú lidé tak hotovi k smrti popúzeti, žádajíc smrti bližnieho, a činie se aučastni krve vylitie? Neb mnie, že jest tu rád spravedlivosti. Teď Pán, ano zákon vydán, aby ukamenovali cizoložnici - a tak Bóh přikázal v zákoně - kéž jest řekl: Hodnat' jest ukamenovanie! Ukamenujte ji vyvedúci, ano to bylo přikázanie z zákona? Ale lidé, hlediec k právóm svým, jenž sú velmi nejistá a nebezpečná, i tak lehce k smrti odsuzují člověka a mní, by toho niekoľika pátky otbyl. Nezdajť se to tak lehko! Teď Pán, ano právo od Boha vydáno, a nekázal ukamenoovati."³⁶

Druhá ukázka hovoří o pověrách. Řada míst v Rokycanových postilách a výkladech je věnována kritice dávného **zvyku obracet se k hadačům, kouzelníkům, zaklínačům a čarodějníkům, který husitského teologa děsil svou tušenou pohanskou proveniencí** (proti těmto praktikám sepsal ostatně svého času celý traktát i Hus). Neméně odmítal i tehdy velmi módní astrologii, pro niž jevil určitou slabost i Jiří z Poděbrad. "Pohlediž na tento lid", píše Rokycana, "má-liť pravú vieru k Bohu! Ano, jedneť co pobolí, a ihned se dadie na lékařstvie, ješto každý nemocný najprvé by měl přijieti lékařství duše. A k tomu by měli lékaři najprvé nemocné napomínati, než které lékařstvie tělesné dadie... A jestliže jim to nestačí lékařství, uzříš, aniť se vrhú k žehnáním, k navazováním, ješto Bohu nevěří; ba, byť od čerta mohli zdraví najíti, všeť by to učinili! Hlediž pak, stane-liť se jim jaká škoda, aniť k hadáčóm rauče! Ba, potká-liť je jaká nesnáze neb zámutek, aniť hned k hadáčóm: Á, á, milý, kterak mi to vyjde? A Bohu nevěří, by on toho všeho mocen byl."³⁷ Také "zle lidé súdie o věcech budúcích, když prorokují, že bude zlé léto anebo suché. I ti zle súdie. Mohl by říci: Planéty okazují, že bude toto a toto, ale Bóh móž změnit; ale hned směle súditi, to je zlé."³⁸

³⁶F. ŠIMEK, M. Jan Rokycana, s. 165-166.

³⁷F. ŠIMEK, Učení M. Jana Rokycany, s. 150.

³⁸F. ŠIMEK, Učení M. Jana Rokycany, s. 151.

Takové tedy byly ve velmi hrubém náčrtku životní osudy Jana Rokycany. Katolíci o něm psali, že byl "čertův satan, lstivý odřezanec, ariánský svůdce, falsátor svatého Písma, chlebověrec velmi spupný, antikristův předchůdce, svůdce prostých duší, zrádce a původce rozbrojů, který svedl krále a pány k neposlušnosti církve".³⁹ Příslušníci jednoty bratrské o něm později nehovořili o moc lichotivěji. A tak se nyní znovu vrátme k okamžiku jeho smrti 22. února 1471 a podívejme se, co o ní píše utrakvistický kronikář: "... ve čtvrtek na den svatého Petra na Stolici povýšení umřel mistr Jan Rokycana, volený arcibiskup pražský, skrze kteréhož milý Buoň veliké a spasitedlné věci puosobil. Byl syn kováře chudého v předměstí rokycanském. Báli se ho domáci, okolní, král, králová, neb se on bál milého Boha. Byl pravé kladivo proti nepřáteluom kalicha Páně i proti pikhartuom. Dajž mu, Pane Bože, věčnú odplatu za jeho věrnú práci! Pochován v kostele Tajnském. Při jeho pochovávanie byla králová Johanna, páni mnozí, neb byl člověk modlitebný, ve dne i v noci modléval se Bohu ihned z mladosti své. Před svú smrtí, pohleděv na kněží, kteříž nad ním stáli, řekl: Pomněte mne, kněží, přijdeť čas, že vašimi hubami vlačiti budau po zemi; ale budete-li stáli v pravdách Kristových a příkladní, potom bude kněz věrný tak vzáctný a mil lidu jako anjel Boží."⁴⁰

³⁹Antologii nejpůsobivějších výroků sestavenou z dobové písně jsem převzal od J. VÁLKY, Husitský král a jeho arcibiskup, s. 45.

⁴⁰Literatura o Janu Rokycanovi je dnes velmi bohatá, ačkoliv dosud neobsahuje žádnou reprezentativní monografii o této velké postavě českých dějin. V našem století se o poznání jeho životních osudů nejvíce zasloužil F. M. BARTOŠ, Husitská revoluce II. Vláda bratrstev a její pád. Praha 1966, passim; TÝŽ, Chelčický a Rokycana, Listy filologické 48, 1921, s. 30-40, 118-135; TÝŽ, Ještě jeden biblický výklad Rokycanův, Reformační sborník 8, 1946, s. 125; TÝŽ, Neznámá díla Jana Rokycany v musejních rukopisech, ČČM 93, 1919, s. 9-17; TÝŽ, Nová postila M. Jana Rokycany, Reformační sborník 5, 1934, s. 94-96; TÝŽ, Nová postila M. Jana Rokycany, Reformační sborník 7, 1939, s. 158-160; TÝŽ, Nová postila M. Jana Rokycany, JSH 21, 1952, s. 36-37; TÝŽ, Poslední bitva M. J. Rokycany, Křesťanská revue 22, 1955, s. 312-317; TÝŽ, Rokycana za t. zv. druhého pronásledování Jednoty, ČNM 99, 1925, s. 71-75 (uvádím zde pouze některé z prací, jež nejsou citovány výše), a R. URBÁNEK, Věk poděbradský I-IV. Praha 1915-1962, passim. Zmínku si na tomto místě zaslouží i velké monografie o Jiřím z Poděbrad, v nichž je volenému pražskému arcibiskupovi zákonitě věnováno hodně místa - F. G. HEYMANN, George of Bohemia, King of Heretics. Princeton 1965; O. ODLOŽILÍK, The Hussite King. Bohemia in European Affairs, 1440-1471. Rutgers 1965; J. MACEK, Jiří z Poděbrad. Praha 1967. O Rokycanově úloze v dějinách utrakvistické církve pojednal F. HREJSA, Dějiny křesťanství v Československu II.-III. Praha 1947-1948, passim. Mezi pracemi z poslední doby je nutno na předním místě uvést monumentální dílo F. ŠMAHELA, Husitská revoluce III.-IV. Praha 1993, passim. Výrazný portrét Jana Rokycany nedávno podal i P. ČORNEJ, Lipanská křižovka. Příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy. Praha 1992, passim.

ČLÁNKY JANA ROZKYDALA

Bezpochyby jedním z nejzajímavějších pramenů k poznání života a názorů Jana Rokycany i celkového prostředí, v němž se pohyboval, jsou četné žaloby, o nichž byla řeč již v předchozím textu.⁴¹ Jejich vývoj přitom výmluvně odráží i Janovu životní dráhu: jestliže ještě ve dvacátých letech 15. století lze nalézt pouze drobnější útoky proti němu, a to v rámci obecněji pojatých prací, pak teprve změna v Rokycanově postavení ve třicátých letech, kdy se stal plně reprezentativní osobností českého utrakvismu, učinila ze slavného rokycanského rodáka mimořádně oblíbený terč nejrůznějších polemik. Zmíněné žaloby se snažily deklasovat pověst nešťastné oběti svého zájmu především z hlediska křesťanské věrouky a morálky a zpravidla líčily známého kazatele jako nenapravitelného kacíře a zločince. Jejich cíl byl přitom (až na určité výjimky) očividný: šlo o to zabránit upevnění pozice Rokycany zejména v církevní hierarchii v zemi, jež by hrozilo například v případě jeho potvrzení za pražského arcibiskupa. Četnost těchto prací je dána i tím, že se na jejich vzniku podíleli zástupci téměř všech významnějších názorových proudů v Čechách. Jejich autory nalezneme především mezi katolíky a umírněnými utrakvisty, zatímco polemická vystoupení táborů a prvních bratří měla poněkud odlišnější ráz.

K nejstarším pracím tohoto druhu patří tzv. bludné články Jana Rozkydala, jak znělo jedno z hanlivých označení Rokycanových. Vznikly v roce 1436 jako určité dobrozdání pro kostnického biskupa Filiberta, který v té době působil v Čechách jako vyslanec basilejského koncilu.⁴² Jejich autorem byl nepochybně katolík. Spisek se dochoval v rukopise vídeňské Rakouské národní knihovny 4314, f. 132'. Zmíněný text je pozoruhodný i tím, že obsahuje několik marginálií, které k dílu přičinil neznámý stoupenec Jana Rokycany a jimiž reaguje na obvinění obsažená ve spisku. Pro lepší přehlednost jsme tyto poznámky od vlastního pojednání odlišili kurzívou. Na tomto místě uvádíme nejprve latinské znění článků,⁴³ poté následuje moderní český překlad.

**Posicio articulorum Johannis Rozkydale, oblata⁴⁴
reverendo patri, domino, domino Philberto, episcopo
Constanciensi, legato sacri concilii Basiliensis in Bohemiam
destinato⁴⁵.**

Primus, quia promovet libros et articulos Johannis Wicleff et propter hoc magistri certi fuerunt exclusi de Praga, eo quod sibi consentire noluerunt. *Bene facit.*

⁴¹Nejsystematičtější se jimi dosud zabýval R. URBÁNEK, *Věk poděbradský III.*, s. 39-89.

⁴²Psal o něm R. URBÁNEK, *Věk poděbradský III.*, s. 41-43.

⁴³V edici je užito těchto zkratk: Ur - Urbánek; ed - editoři.

⁴⁴oblata *Ur* | oblati

⁴⁵destinato *Ur* | destinati

Sequitur articuli et errores Johannis de Carthago quos contra
 sanctam ecclesiam Romanam et universalem sequitur tenet
 dogmatizat multiplicat augmentat qui ex sermonibus et
 operibus et factis suis et suorum illati sunt non putative
 sed hereticis. **¶** Circa cultum adoracionis ihesu christi
 etiam quod ipse sequendo nestorum non intelligentem
 apostolica et sic personam de patris et ad hoc ad
 adoracionis instigantem et audientem precepta hinc quod
 in suis sermonibus exclamat hinc itaque ad unum ad vultum
 mentis ihesu christi ut ipse ut appellare dignetur nec ovis pro
 apud patrem qui modum et bona verba et ceteris reprehendit
 tamquam nestorum audientem et carum ipsum in modum ponentem

Circa veneracionem beate virginis.

Item in sermonibus suis contra ecclesiam sanctam quod clamore beati viri
 virginis omni laude dignissima predicat ipse ad invidiam laudationem
 et ad mensuram laudari debere et hoc tenet et dicit in sermone
 beate virginis predicat quod florerent coram aliis omni orationem
 beata regine non esse facientem quod veritas est.

Circa suffragia sanctorum.

Item dicit doctrinis et predicacionibus suffragia sanctorum conat
 ipse destruere faciens tales propositos et invidiosos
 receptos in prima si ipse cepit ipse et ipse et ipse et
 magnissima et misericordissima atque suffragantissima ad inferos
 et salvandum omne genus humanum non remanere ipsam in se
 lucem ab aliis quam a solo christo quod dicit. Sed ipse quod non nulli
 sanctorum ipsa merita suffragant ad eternam salutem possidentem et
 ipsas. Omnes sancti quod suffragant a gloria possidentem et
 tunc in accepunt. Circa pro quod nulli sanctorum sit aliam hanc
 partem relaxare nec aliquem hominem ipsius meritis saluare. Circa
 pro quod nulli sanctorum per aliquem hominem meritis ipsius pro se
 necesse dicit dogmatizat Anno domini. an. etc. hinc ipse per
 lupi et Jacobi apostolorum. In quibus et si apertum non dicit per
 tamen intelligit

Item hoc ipsum ex alio dicit quod predicat ipse ad predicat quod quod
 cumque suis malis operibus deum commouens et apud beatam virginem
 aut alios sanctorum suffragia in remanere quod quod tales carit
 et decipit. Et hoc in sermone. Assumptio. Sui non sacerdotes
 in differant predicat sanctorum et suas nichil posse. etc.

2us, quia fautor est sectarum Thaboritarum et Syrotkonum.

3us, quia suspectus habetur, quia tenet remanentiam panis in sacramento eukaristie, de quo sunt plures probationes.

4us, quia principem Sigismundum tradidit et de hoc est fama publica.

5us, quia sacerdotes turpiter confundit in suis predicacionibus et correxit eos per pretorium, satlaviam et in pede pontis in stuba dicta laznyczie⁴⁶.

6us, quia religiosos odit, ymmo quantum in eo est, nollet habere aliquem. Et ob hoc suadet religiosi, ut relinquunt religiones, et apostatas promovet.

7us, quia monachorum et monialium bona temporalia per laycos distracta approbavit.

8us, famatur eciam, quod sacrilegium enorme commisit in monasterio in pede⁴⁷ pontis.

9us, quia prohibet peregrinationem ad loca sacra.

10, quia nullo modo vult cessare a communione parvulorum, eciam qualitercumque determinet sancta mater ecclesia contra talem communionem.

XI. Item vult, ut nullum sacramentum ministretur sine administracione eukaristie sacramenti⁴⁸.

XII.⁴⁹ Item prohibet oblaciones fieri in ecclesia.

XIII. Item incarceravit sacerdotes, qui noluerunt transire ad punnam cum sacramento eukaristie.

XIII. Item quia non orat horas canonicas. *Ribalde, fallis sicut azinus.*

XV. Item spernit ritus et cerimonias in ecclesia, puta ymagines, aspersionem aque benedictae, osculum pacis, et super hoc sunt tractatus. *Mentiris.*

XVI. Item ecclesiasticas consecraciones non tenet, que sunt consecracione salis et aque in vigilia epifanie, in purificatione candelarum, cinerum in capite ieiunii, ramorum et palmarum, ciborum in die pasche, et propter talia frequenter sacerdotes incarceravit. *Fallis.*

XVII^{us}. Item novam cerimoniam introducit, puta dedicaciones omnium ecclesiarum ad unum diem. *Quare opus bonum fecit? Quia fuerunt dissolencie in populo, scilicet ebrietas, homicidia et alia quam plura, et fecit cum consensu archiepiscopi Conradi.*

XVIII. Item cantum vulgarem epistolarum et evangeliorum vult habere in missa.

XIX. Item divina peragit cum sociis suis in altariis non consecratis et violatis.

XX. Item publica fama est de eo, quod ipse cum sociis suis revelat confessiones ad eos confitentium. *To lžeš, to.*

Anno nativitatibus domini 1436 prescripti articuli sunt oblatis prefato domino episcopo ac legato sacri concilii Basiliensis in Bohemiam destinato⁵⁰, protunc in collegio Karoli percunctanti cum suis collegis.

---

⁴⁶laznyczie Ur| blaznyczie

⁴⁷in pede Ur| pede

⁴⁸sacramenti ed| sacramento

⁴⁹XII ed| XIII

⁵⁰destinato ed| destinati

Znění článků Jana Rozkydala, předložený ctihodnému otci a pánu, panu Filibertovi, biskupovi kostnickému, který byl vyslán do Čech jako legát svatého koncilu basilejského.

První, že rozšiřuje knihy a články Jana Viklefa. A proto byli někteří mistři vypuzeni z Prahy, že s ním nechtěli souhlasit. *Dobře ční.*

Druhý, že je přívrženec sekty Táboritů a Sirotků.

Třetí, že je podezírán, že zastává remanenci chleba ve svátosti oltářní, o čemž jsou mnohé doklady.

Čtvrtý, že zradil knížete Zikmunda, a o tom se veřejně mluví.

Pátý, že ve svých kázáních hanebně uráží kněží a trestá je na radnici, v šatlavě a v místnosti zvané lázeňská u paty mostu.

Šestý, že nenávidí řeholníky, ba dokonce co se jeho týče, nechtěl by mít žádného. A proto nabádá řeholníky, aby opustili svaté sliby, a podporuje odpadlíky.

Sedmý, že schválil, že majetek mnichů a jeptišek byl rozchvácen laiky.

Osmý: také se povídá, že se dopustil hrozné svatokrádeže v klášteře u paty mostu.

Devátý, že zakazuje putování na svatá místa.

Desátý, že nikterak nechce upustit od přijímání dítek, i když svatá matka církev několikrát rozhodla proti takovému přijímání.

Jedenáctý: chce, aby žádná svátost nebyla poskytována bez podávání svátosti oltářní.

Dvanáctý: zakazuje konat oběti v kostele.

Třináctý: uvěznil kněze, kteří nechtěli táhnout do boje se svátostí oltářní.

Čtrnáctý, že se nemodlí kanonické hodinky. *Ničemo, klameš jako osel.*

Patnáctý: má v opovržení posvátný řád a obřady církve, totiž obrazy, kropení svěcenou vodou, polibek míru, a o tom jsou traktáty. *Lžeš.*

Šestnáctý: nedodrží církevní svěcení jako je svěcení soli a vody o vigílii Zjevení Páně, svící na svátek Očišťování Panny Marie, popele na začátku půstu, ratolestí a pokrmů o Velikonocích, a kvůli takovým věcem často uvrhl kněze do vězení. *Klameš.*

Sedmnáctý: zavádí nový obyčej, totiž svátek vysvěcení všech kostelů v jeden den. *Proč učinil ten dobrý skutek? Protože panovala nevázanost mezi lidem, totiž opilství, zabíjení a přemnoho jiných neřestí; a učinil to se souhlasem arcibiskupa Konráda.*

Osmnáctý: chce mít při mši zpěv epistol a evangelií v mateřském jazyce.

Devatenáctý: koná se svými stoupenci bohoslužby u nevysvěcených a zneuctěných oltářů.

Dvacátý: veřejně se mluví o tom, že on i jeho stoupenci prozrazují zpovědi těch, kteří se u nich zpovídají. *To lžeš, to.*

Roku 1436 od Narození Páně byly tyto články předloženy panu biskupovi a legátu svatého koncilu basilejského vyslanému do Čech, který se v této době se svými kolegy dotazuje v koleji Karlově.

ŽALOBY PROTI JANOVI Z ROKYCAN Z ROKU 1461

Výše uvedené články z roku 1436 zatím jen nesměle předznamenaly pozdější obrovité soupisy údajných Rokycanových zločinů a bludů. K nejmonumentálnějšímu produktům této polemiky proti Rokycanovi patří zde vydávaný soupis žalob, jehož opis se nachází v rukopise fondu Ottoboniani lat. 348, f. 290r-300r, ve vatikánské knihovně v Římě. Další texty tohoto díla jsou uloženy v Petrohradě (GPB Lat. chart. F IV 102, f. 254r-263v) a ve Zhořelci (Milich. IV 77, f. 214a-225a); s nimi jsme již bohužel nepochybovali.⁵¹ Zmíněný spis, který byl svého času nazván Petrohradským anonymem, ohromuje již svým rozsahem. Tvoří ho přes 200 článků, uspořádaných více či méně přehledně do 67 kapitol. Pro množství pozoruhodných údajů, jež obsahuje, byl již vícekrát citován. Pokaždé z něj však byly publikovány jen drobné pasáže, takže v celku je vydáván teprve zde. Dílo vzniklo zpracováním starších předloh, a to nejspíše - jak uvádí explicit - v Praze na jaře roku 1461.⁵² Sestavovatel impozantního soupisu využil starších a podobně zaměřených prací Václava z Krumlova, Prokopa z Plzně a Jana z Příbramě, které místy upravoval, místy však přejímal tak, jak se mu dostaly do rukou. Vzniklo tak dílo, které je na jedné straně sice velice tendenční a kruté v systematickém hanobení předního reprezentanta českého husitství své doby, ale které na druhé straně nám dokáže ještě dnes zprostředkovat velice plastický obraz některých problémů, s nimiž se duchovní i laici 15. století u nás potýkali. Spisek nám umožňuje nahlédnout nejen do některých méně známých zákoutí Rokycanova života a jeho myšlenkového vývoje, nejen do historie polemiky proti milovanému i nenáviděnému arcibiskupovi, nejen do některých velkých věroučných sporů té doby, ale rovněž - což je v tomto případě neméně pozoruhodné - i do problémů praktického uplatňování velkých teologických koncepcí v každodenním životě husitských Čech. Ostatně pro přesvědčivé doložení této skutečnosti stačí uvést jeden příklad za všechny: nahlédněme kupříkladu do půvabné kapitoly o dětech pečlivě zkoumajících, v kterém kostele se podává při přijímání sladší a chutnější víno.

⁵¹Opět nejpodrobnější výklad o tomto díle podává R. URBÁNEK, *Věk poděbradský III.*, zvláště s. 59-71. Ve svém monumentálním soupisu ho uvádí P. SPUNAR, *Repertorium auctorum Bohemorum proventum idearum post Universitatem Pragensem conditam illustrans II.* Warsaviae - Praeae 1995, č. 365, s. 182-183. Detailní rozbor spisku Jana Příbrama, který je do zmiňované práce v jejím závěru rovněž zahrnut, podnikl J. KADLEC, *Námítky M. Jana z Příbramě proti M. Janovi z Rokycan*, *Vlastivědný sborník Podbrdská* 14, 1978, s. 15-21. O pražském usnesení z roku 1427, jehož výtah tvoří poslední kapitolu celého spisu, podává základní informaci B. ZILYNSKÁ, *Husitské synody v Čechách 1418-1440*. Praha 1985, s. 19.

⁵²Úvahy o původu díla spolu s přehledem starších názorů na toto téma přináší R. URBÁNEK, *Věk poděbradský III.*, s. 46-47.

Dílo je na tomto místě samozřejmě vydáváno ve svém původním latinském znění.⁵³ Aby však mohlo být přístupnější i širšímu okruhu čtenářů, je za tuto edici zařazen také moderní český překlad.

Sequuntur articuli et errores Johannis Rokyczane, quos contra sanctam ecclesiam Romanam et universalem prosequitur, tenet dogmatisat, multiplicat, augmentat, qui ex sermonibus, ex operibus et factis suis et suorum illiciti sunt non putative, sed veridice.

Circa cultum adoracionis Ihesu Cristi

Primus, quod ipse sequendo Nestorium non intelligentem Cristum ypostatice unitum et si personam Cristi propter naturas et consequenter cultum adoracionis distigwentem et dividenter frequenter, ymmo communiter in suis sermonibus exclamat: Recurramus ad unicum advocatur nostrum Ihesum Cristum, ut ipse interpellare dignetur et orare pro nobis apud patrem. Qui modum et Bonaventura et ceteris reprehenditur tamquam Nestorii dividensis et Arii ipsum minore ponentis.

Circa veneracionem beate virginis

Item in sermonibus suis contra ecclesie sancte communem clamorem beatam videlicet virginem omni laude dignissimam predicat ipse ad mensuram laudandam et ad mensuram laudare debere et hoc tenet.

Item in sermone de nativitate beate virginis predicavit, quare flecterent coram reliquiis, cui coram beata virgine non esset flectendum, quia creatura etc.

Circa suffragia sanctorum

Item suis doctrinis et predicacionibus suffragia sanctorum conatur ipse diversimodum destruere, faciens tales propositiones ex Wickleff receptas. Prima, si iste cecus populus credere quod Cristus est benignissimus et misericordissimus atque sufficientissimus ad miserendum et salvandum omne genus humanum non veniam, non misericordiam nec salutem ab aliis, quam solo Cristo queritaret. Secunda propositio, quod nonnulli⁵⁴ sanctorum propria merita sufficiunt ad eternam salutem possidendam. Tercia propositio: Omnes sancti quitque⁵⁵ sanctitatis aut glori-

⁵³V edici je užito těchto zkratk: ed - editori; < > - doplněk proti rukopisu; [] - přebytečný text rukopisu.

⁵⁴nonnullis ed | nonnulli

⁵⁵quitque pro quidque

possident de plenitudine Cristi acceperunt. Quarta propositio, quod nullus sanctorum potest alicui homini peccata relaxare nec aliquem hominem propriis meritis salvare. Quinta propositio, quod nullus sanctorum pro aliquo homine intercedit, nisi Cristus pro eo solus intercesserit, hec dogmatisavit anno domini M° CCCC° LIII° in die Philippi et Jacobi apostolorum, in quibus etsi aperte non dicat, occulte tamen intelligit.

Item hoc ipsum ex alio docetur, quia predicavit ipse et predicat, quod quicumque suis malis operibus deum commoven<te>s⁵⁶ et apud beatam virginem aut alios sanctos suffragia sive veniam querunt, quia tales errant et decipiuntur. Et hoc in sermone assumptionis sui vero sacerdotes indifferenter predicant sanctos et sanctas nichil posse etc. (fol. 290v)

Circa peregrinationes

Hoc etiam ex alio docetur, quia ipse peregrinationes ad beatam virginem, ad limina sanctorum Petri et Pauli et ceterorum deridet, appellando illas vanas deambulationes et inutiles, dicens, quod peregrinatores⁵⁷ querunt deum per loca et peregrinationes, etiam facto prosequitur peregrinationes prohibenda<s>⁵⁸. Et aliquando civitates iubebat claudi portas, ne peregrinarentur ad patrocinia sanctorum ad tantum, quod deus per tonitrua portas fregit et iter peregrinantibus aperuit etc.

Circa indulgencias

Hoc etiam docetur, quod ipse indulgencias, que ex meritis sanctorum eveniunt, non curat, spernit, blasphematur et deridet, asserens episcopos peccatores, symoniacos non posse hoc facere et tamquam dyabolus sub specie boni bonum destruens referre solet, quod circa illas multa enormia mala et peccata committuntur, propter quod conventus ad indulgencias prohibet et defendit miseros, asserens, quod in illis confidunt et quod clerici propter sua comoda invenerunt indulgencias.

Item predicavit dominica quarta post trinitatis anno domini M° CCCC° LIII°, quod indulgencie papales et bulle et aliorum prelatorum littere sunt vere deceptiones et delusiones populi cristiani etc.

Circa suffragia pro mortuis et purgatorii

Item errat negando ignem purgatorii restare post mortem secundum scripturas in lege fundatas, sed bene dicit: "Ipsam ponunt doctores." In hac tantum vita purgatorium per tribulationes confitetur.

---

⁵⁶ commoventes *ed* | commovens

⁵⁷ peregrinatores *ed* | peregrinationes

⁵⁸ prohibendas *ed* | prohibenda

Item predicavit sacerdotes Anticristi ob hoc purgatorium magnificent, ut bursas impleant et coquinas pigwiores habeant et populum decipiant.

Item vigiliis, missas defunctorum, anniversaria et commemoraciones prohibet fieri pro specialibus animabus, sed tantum in genere pro omnibus.

Item negat illi magis proficere suffragia, pro quo fiunt, sed qui paracior est ad hoc.

Item omnes solventes aut recipientes ab exequiis anniversariis aut tricesimis missis⁵⁹ dicit symoniacos hereticos.

Item ita miser et viventes sanctorum suffragiis spoliare nititur et mortuos vivencium adiutoriis etc.

Circa reliquias sanctorum

Item reliquias sanctorum ipse detestatur, quia predicando feria secunda penthecostis anno domini M° CCCC° LIII° dixit illas esse tenebras. Et decepciones alias dicit clericorum artem ad peccunias extrahendas (fol. 291r) et venandas, propter quod ipse et illi de sua secta nullam reverenciam reliquiis sanctorum faciunt nec in processionibus suis reliquie aut ymagines permittuntur portari. Et ipse hoc facto proprio docuit, quia spoliando monasterium beate virginis cruciferorum sancti Johannis capita beatarum virginum ibi reperta spoliavit suis ornamentis et reliquias in terram et lutum proiecit tamquam canis impudicus et rabidus.

Circa festivitates sanctorum

Item festivitates per dyocesanum et clerum statutas et ex antiqua consuetudine introductas nec non ab ecclesia Romana traditas, ut puta Sigismundi, Ludmille, Procopii et festivitatem beate virginis visitacionis, vadit ille surda aure. Sed festivitates suas magnificat in sollemnizando Johannis Huss et Jeronimi dampnatorum hereticorum festum sollemniter facit cum officio.

Item contra sanctorum festivitates predicabat in hunc modum: Iste moderne festivitates sunt vera convivia dyaboli, et hoc perswadendo licet aperte non audeat, ut populus ad pristina rediret et nullum festum tenetur, nisi diei dominice.

Circa auctoritatem et dignitatem summi pontificis ecclesie Romane et universalis

Item auctoritatem simul et dignitatem pape ille quasi ridet propter quod predicando quadam vice de ecclesia Romana dicebat illam ob hoc sanctam, quia sancti ibidem bene vixerunt, ibidem passi sunt et ibidem quiescunt, postmodum subinferens ymmo prius nominando quandam Prage plateam: illa dicebatur aurifabrorum, quo usque aurifabri fuerunt in ea, et iam est platea sutorum - talem ecclesie comparacionem faciendo. Et ita errat credens, tantum locum Romanam dici ecclesiam et non illa nobilissima membra nec credit auctoritatem illam nobilissimam, plenissimam et principalem ibidem residere et in personis ecclesiam Romanam reunire, sed in

---

⁵⁹ missis *ed* | missit

loco verius illo nec auctoritatem ecclesie illius considerat, sed merita personarum vel demerita, ex quo errat et errando ecclesiam gravissime destituit.

Item predicat expresse stultissimus hominum in die ascensionis de anno presenti, quod quilibet sacerdos esset tante potestatis sicut papa vel cardinalis aut episcopi, non distingwendo, an de corpore Cristi vero vel mistico vel potestate ordinis vel iuris omnis intelligeret, et ille error probatur a facto. Nam presumit omnes potestates, de omni<bus>⁶⁰ officiis se intromittit, de iudiciis videlicet causarum, de absolucionibus casuum papalium et passim de universis presumit etc.

Circa ymagines

Sectarii sui illas irident et ipse faceret, si auderet. Nam ymaginem beate virginis Marie ipse ab altari maiori, ubi locata fuit, removit (fol. 291v) et in angulo locavit et sui beate virginis ymaginem cum puero solent blaspheme appellare nutricem. Et ymaginem crucifixi appellant inanisantem, vulgariter inanias, et aliis vocabulis statuas et lignum, ridentes de eis et illis amputantes nasum vel similia. Sicut in Littomeritz fecit ille furius post modicum tempus, quando se intromisit de <...>⁶¹ anno preterito, et de hoc fuit rumor per totam Slesiam.

Contra papam

Item dominum apostolicum sanctissimum non apostolicum, sed depostaticum⁶², non Petri successorem, sed magis perversorem, non vicarium Cristi, sed vicarium Anticristi conswevit aut ipsum Anticristum predicare, quod ex scripto per eum Constantinopolitano patriarche misso <ante>⁶³ Constantinopolis expungacionem apparet, ubi papam scribit Anticristum et tamquam deum et super omne, quod deus est, se extollentem.

De cantilenis

Item in quibusdam cantilenis, que in ecclesiis suis canuntur, et in processionibus papa et cardinales ponuntur expresse pro adversariis, hereticis, Anticristis et seductoribus, ubi ita canitur: Nolite vos permittere seduci ab illis Anticristis.

---

⁶⁰ omnibus *ed* | omni

⁶¹ lacunam *opinamur, fortasse ecclesia supplendum est ed*

⁶² depostaticum *pro* apostaticum

⁶³ *suppl. ed*

Contra sedem apostolicam predicat

Item in confusionem et retraccionem populi ab obediencia et fide ecclesie Romane solent ibi dicere et predicare, quod meretrix sedet in sede pape et heretici ac apostate et quod diversis pro tempore apostatis diversimode successit, qui vel pessime tractabantur et moriebantur vel ipsi alios male tractabant omnia aput imperitum vulgus in deterius et confusionem sedis apostolice pronuncciando.

De ecclesia Romana

Item sermonibus suis predicabat ecclesiam Romanam esse synagogam sathane. Et aliquando ecclesiam scarlaticam blasphemando illam pronuncciabat.

De ecclesia universali

Item ecclesiam Romanam et universalem predicabat fatuam, stolidam et furiosam, quia magistrum Huss male, furiose et iniuste condempnasset.

Item quod ecclesia Romana dicitur illorum, qui sunt in gracia tantum gratum faciente et predestinatorum, alias vero tantum recipitur pro illa episcopus et populus Romanus⁶⁴, sed universalis dici non debet. Hoc ex Huss heretico et Wicleff, magistro suo, traxit.

De conciliis generalibus

Item concilia generalia et sacrosancta per auctoritatem summi pontificis legitime celebrata predicat Rokyczana esse congregaciones membrorum dyaboli.

Item predicat, quod nunc populus per duo decipitur - primo per penitenciam, secundo per ecclesiam.

Contra sacerdotes predicant

Item sacerdotes ecclesie Romane obedientes persequitur et omnino conatur reddere odiosos aput plebes et populum et eos sacerdotes Anticristi (fol. 292r) appellat. Et sic universi sui faciunt sacerdotes. Et ille reputatur melior sacerdos et aput eum dilectus, qui audacius summum pontificem, cardinales et episcopos confundit.

Item ad confundendum ecclesiam universalem predicabat, quod quoddam concilium universale beatum Johannem Crisostomum dampnasset, quem postmodum pro sancto canonisasset, cum tamen non universale, sed particulare, et odiosus conventus fuisset etc.

---

⁶⁴ episcopus et populus Romanus *ad.* | episcopo et populo Romano

De libris beati Gregorii

Item predicabat aliquando ecclesiam libros beati Gregorii conbusisse, et iam tenere per hoc erroneam volens dicere ecclesiam et arguere stulta sua et mendosa assercione.

De festo Huss maledicti

Item in die Huss, quando ipsius festum celebrant in confusionem ecclesie Romane et abstractionem populi ab obedientia et reverencia, disposuit legi quasdam confusionis epistolas de scismate et excessibus pape Johannis ad hoc ut summi pontificis confunderetur status.

Item scribendo in quadam epistola fratri Johanni de Capistrano felicitis recordacionis posuit papam, pontifices et ecclesiam pro inimicis etc.

Dicunt se esse ecclesiam

Item quodcumque profitetur ille ecclesiam dei, non intendit istam Romanam, quam universitas Cristianorum profitetur, sed dicit illam esse, que legi dei et mandatis inheret, per hoc tantum suos sectarios ecclesiam intelligendo.

Item quod papa non potest scripturam interpretari nec conveniat legi dei.

Circa constitutiones canonum

Item ipse contra sacros canones probare conatur, quod sunt erronei, producendo et dicendo apud suos et cum suis, septem errores in eis contentos et predicando, quod non sunt a spiritu sancto, sed simpliciter invenciones humane.

Item predicabat, quod canones sacri quid⁶⁵ superflui in ecclesia et quod per alias scripturas ecclesia bene regi posset.

Quod confundunt statum papalem

Item ad proficiendum totum genus iniquitatis colligunt ex aliquibus scriptis improvisis et mendosis istum papam fuisse meretricarium, alium homicidam, alium sortilegum vel nigromanticum et sic de ceteris. Et circa illud ponunt iste tale, quid statuit, et iste illud, cum tamen fuerit talis et talis, et hoc secularibus annotant vulgariter ita, ut canones et ordinationes ecclesie et statuta confundant etc.

---

⁶⁵ quidem *ed* | quid

Circa excommunicaciones

Item contempnit ille excommunicaciones ecclesie utendo certis propositionibus, quod videlicet homo ligare non potest, quem deus non ligat, nec illum absolvere, quem deus ligat. Et ita omnes excommunicaciones a iure vel ab homine (fol. 292v) prolatas eciam ipso facto non advertit, sed contempnit et ridet et ideo in sua pretensa, usurpata, intensa, presumpta et nulla iurisdictione non utitur excommunicacionis pena, sed carceris pretorii, multe exaccionis aut in ambone coram omni multitudine proclamacionis.

Circa claves ecclesie

Item non advertens ordinem clavium ecclesie, ut potestatem exterioris fori aut interioris seu cohertive aut voluntarie iurisdictioni omnia bestialis asinus ordini ascribens predicat, tenet, docet et astruit illum esse melius aptum ad exercicium clavium et illum claves habere illisque uti mox dum ordinatus fuerit, qui cum deo et sua lege amplius concordat et convenit.

De iudiciis

Item ex tali doctrina actum exterioris fori et iurisdictionis contenciose cum suis usurpat, statuendo laycos cum sacerdotibus, eciam⁶⁶ iudicium causarum spiritualium et matrimoniales causas cum suis latronibus, quos ad iudicandam⁶⁷ statuit sentenciam. Et illam iurisdictionem cum laycis appellat ius spirituale. In quo iure sacerdotes laycis confessiones hominum produnt et layci illos pauperes puniunt.

Item iudicat ille cum suis quaslibet causas iurisdictionales et matrimoniales sepe per ignoranciam iuris coniungendos separando et separandos coniungendo, quod de facto in pluribus expertum est.

Item in iudicio suo nullum ordinem iuris observat, sed ut laici naturali quodam et peccatorio instinctu iudicant.

De appellantibus

Item appellantibus ad sedem apostolicam punit banniendo de civitate et res ac hereditates illorum occupando.

---

⁶⁶ eciam *ed* | cum

⁶⁷ iudicandam *ed* | iudicandum

Punit sacerdotes in pretorio

Item in vilipendium ordinis clericalis suos sacerdotes in pretorio corrigit et non inmerito, ut ubi sua ostendatur fatuitas, in quo delinquere cum suis. Nam se ab obedientia ecclesie scindentes meritorium est, quod in penam, quam⁶⁸ tantum pauperes non considerati, a secularibus puniantur.

Compellit catholicos ad forum suum

Item ad illud forum vi, quos potest, catholicos compellit, ut ab eo iudicarentur.

Item per illum forum et iudicium catholicos ad sectam compellit per ablacionem rerum, bannicionem de civitate, interdictum artis⁶⁹ laborande et aliis diversis astuciis et fraudibus.

Item per illum forum, si aperte non audent, fingunt tamen dolose causas quascumque falsas et iniustas contra catholicos et illis nec auditis nec convictis ipsi puniunt penis supradictis.

Item intromittit se de ecclesiis et penitenciis

Item circa actum ecclesiastici fori interioris et penitencionalis, cuius pars ab ordine et alia a potestate iurisdictionis penitencialis dependet, (fol. 293r) errat, quia absque alicuius missione intromittit se de ecclesiis eciam alienis viventes sepe et catholicos expellendo.

Item alios intrudit ecclesiis et cum fatuus ipse nihil habeat, pretendit tamen ut symea mores humanos imitando aliis dare, quod non habet. Nam confirmat suos sectarios ad beneficia, tradens illis curam animarum verius perdicionem earum.

Item ipse officia dispensat, ut archydyaconatus, dyaconatus et similia, quod de novo inceptit.

Item in causibus eciam papalibus et sui pariter absolvunt, dicentes licere totum communicantibus sub utraque specie et ita indifferenter per suas administraciones et absoluciones mactant animas, quia nihil faciunt nec enim ligandi nec absolvendi potestatem habent.

Predicant non missi

Item non missus nec sui sectarii per aliquem missi predicant, dicentes hoc ipsum licere ex iussione Cristi mandantis⁷⁰, ut predicarent in omnes gentes, et ex aliis diversis locis.

Item quod in talibus ille missus dicitur institutus, curatus vel plebanus, qui magis legi dei se conformat, alias dispositiones ecclesie super talibus symoniacas⁷¹ et irracionales dicendo, quia ex quo Cristus omnibus contulit et episcopus in ordinatione ita dicit: Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis etc., quod non opus est aliis missionibus humanis et humanitus inventis. In

---

⁶⁸ in penam, quam *pro* pena, qua

⁶⁹ artis *ed* | arcium

⁷⁰ mandantis *ed* | mandatis

⁷¹ symoniacas *ed* | symoniacos

omnibus nequam ecclesie auctoritatem extinguere pretendens, cum tamen asinus illum ordinem quoad se et subiectionem vult a suis observari.

Potestatem recipit a laicis

Item potestatem iudicandi et discernendi et illud officium tenendi et ita clericos sub se regendi, gubernandi profitetur se Rokyczana a rege et a secularibus accepisse, cum in similibus laici nihil penitus habeant et cum ipsorum sit in talibus magis obsequi quam aliquid disponere. Constat ergo, quod nihil aput ipsum salutis, sed quicquid est, totum yehennalis laboris operis est sic ex consequenti ad yehenne penam debiti etc.

De eleccione in archiepiscopum

Item electus in archiepiscopum a secularibus contra ius et dictamen rationis se archiepiscopum electum scripsit, reputavit et reputat.

Circa materiam sacramentorum ecclesie. Et primo de sacramento baptismi sequitur

Item errat Rokyczana ex contemptu: ad inducendum novum errorem baptizat cum suis in vulgari lingua materna tam formam baptismi ita observando quam exorcismos.

Item errat pessimus et stolidissimus hominum dicens, tenens et predicans contra effectum baptismi, quod videlicet non proficit ad salutem, nisi confirmetur per sacramentum communionis eucharistie. Et ideo parvulos per vim aliquando infundit et quando sibi aliquando obiciuntur, contra hoc respondet, si non actualiter, tamen saltem in voto hoc sacramentum suscipiat. Sed non considerat bestia, quoniam parvulus non habet (fol. 293v) usum rationis. Respondetque ille, quod compadres supleant sicut in baptismo, sed fallitur, cum baptismus in continenti suum effectum operatur, sed sacramentum eucharistie tamen in actualem devocionem habentem.

De oleo katechuminum

Item errat, quia in baptismo sacros liquores ad unguendum non habent, sed [aut]⁷² oleo unguunt simplici. Si vero dicunt liquoribus, tunc necesse est esse unum e duobus quidem: aut a se confectis, quod nihil erit, aut furtim aliunde abstractis, ex quo nullus effectus percipientibus etc.

---

⁷² aut del. ed

Circa sacramentum ordinis

Item in hoc errat Rokyczana, quia non credit ordinem procedere a potestate spirituali in caractere fundata, sed in gracia, unde predicavit ipse nemo sacerdos, nemo episcopus, nisi habuerit spiritum sanctum.

Item qualitercunque aliquis ordinem accepit contra dispositiones ecclesie et contra statuta canonum dummodo sit legi dei adherens illi scilicet quam ipse dixit, quod sufficienter et bene ordinatus est, quod a facto patet. Nam ipse Rokyczana ordinatus est ab episcopo compulso, qui maledictionem pro benedictione dedit et expresse protestatus est, se non habere intencionem.

Item Conradus, qui eum ordinavit, animum non habuit, oculorum dolore et podogra⁷³ infirmus jacuit. Item non celebravit, sed alter. Item manus suas receperunt et semetipsos inunxerunt ipse cum suis, et ideo non sacerdos.

De male ordinatis in Ytalia

Item adhuc simile faciunt sui sacerdotes, qui ordinantur in Ytalia sine dimissoriis suorum officialium ad hoc ordinandorum.

Item ordinantur multi extra tempus. Item alii ad plures sacros ordines una die et multi ad omnes ordines sacros una die. Item clamdestine de nocte in foveis, pratis, cameris, capellis et secretis. Item contra prohibitionem summi pontificis. Item per symoniam, quia solvunt notabiles pecunias et ex pacto. Item per mendacium et periurium, quoniam promittunt et iurant non communicare, inter quos multi homicide, multi uxorati, multi bigami, multi irregulares excommunicati, suspensi, quorum omnium est protector Rokyczana et sine aliis dispensacionibus sedis apostolice indifferenter et passim omnes recipit et de talibus latronibus iam implevit Bohemiam. Et multi veniunt, precipue Poloni, qui nunquam sunt sacerdotes, quos postquam secte sue iunguntur, recipit, favet et promovet. Nec mirum, qualis enim gubernator, tales subiecti.

De consecracionibus ornamentorum ecclesie et vasorum

Item de errore alio vehementissime suspectus est. Nam per hoc, quod sacerdos potest conficere sacramentum eucaristie, quod maius est, vult ipse, quod et alia minora possit absque consecracione episcopali. Et imo calices, pallas et (fol. 294r) ornamenta et alie vestes misse sancte et altaris ipse per se sacrat celebrando in eis dicit: Iam sunt sacrate, quia a maiori sacramento contacte. Et hec ad oculum omnibus patent, quod ita facit.

Item sacros liquores vel ipse sacrat aut furatur. Unum opus est, ut fateatur aut si per aliquem sibi porriguntur contra mandatum et preceptum superioris et ille et iste facientes nimirum furtum cum sacrilegio committunt.

---

⁷³ podogra pro podagra

Circa venerabile sacramentum eukaristie de remanencia panis

In hoc sacramento diversimode errat Rokyczana circa fundamentum. Nam ipse suspectus est de remanencia panis vehementissime, quam etsi non audet publice docere, tamen satis colligitur eam ipse sentire. Et sui bene eum in hoc intelligunt. Primo ex hoc presumitur, quia legatis concilii sepe ab eo et de isto articulo inquiringibus nunquam expresse respondit, sed semper cum quibusdam cautelis et circumlocucionibus. Secundo quia Rokyczana quadam vice cuidam sacerdoti impropere, qui asserebat ydemptice corpus Cristi in altari, dicens tenere et docere corpus Cristi ydemptice esse in sacramento altaris est dicere heresim et contrarium scripture. Tercio quia ipse sequitur et secutus est Jacobellum et Petrum Anglicum, hereticos dogmatisantes remanenciam panis, et dicebat Jacobelli doctrinas universas usque ad mortem se zelaturus, Anglicum vero dampnatum hereticum et publice remanenciam asserentem et disputantem contra Przibran (!) defendit et apud se tenuit ecclesiamque sibi assignaverit favitque illi usque ad mortem. Quarto quia profitendo fidem suam sepius dicebat, quod ibi esset verum corpus Cristi tale, quale etc. semper tamen subiecit, quod hoc sacramentum Paulus et scripture vocant panem ac de veritate sacramenti loquendo concedit ibi esse vere virtualiter et sacramentaliter ac spiritualiter et quod ibi est corpus Cristi. Sed quod diceret: Hoc est corpus Cristi, ut panis substanciam removeret, cavet illam professionem subtiliter, ut coram simplicibus non consideretur. Quinto quia ipse in pretorio cum laicis precipiebat, ne aliquis contra non remanenciam panis predicaret, adiungens, quia hic articulus non esset apud omnes intelligibilis. Ex quo sequitur, quod ecclesia hoc pro certo habente et ipso dubitante fidem non potest dici habere. Et postquam dubius est in fide, ergo hereticus. Sexto si crederet ibi corpus Cristi et sangwinem et substancias non remanere, nullatenus tot horrenda circa effusionem et practicam sacramenti admitteret, que infra videbuntur.

Item ex consequenti errat, quod non habens illam intencionem, quam habet ecclesia de illo sacramento, et conficiens nihil facit. Non enim conficit hoc, quod fides profitetur catholica, videlicet corpus Cristi sine remanencia panis et ita ydolatriam propter hoc videtur committere etc. (fol. 294v)

De communione sub utraque specie

Item non intelligens perfeccionem huius sacramenti magis circa confeccionem et celebracionem consistere quam circa percepcionem, dicit de necessitate salutis hoc sacramentum sub utraque specie quemlibet viantem debere suscipere.

Item hunc articulum dicit in scripturis ita fundatum et ita necessitatem in credendo sicut articulum de incarnatione Cristi.

De communione parvulorum

Item talem necessitatem et preceptum ponit etiam ad parvulos post baptismum dicens, si non possunt actualiter propter infirmitatem aut alias, quia ad ecclesiam pervenire nequeunt, quod saltem voto parentum debent esse participes.

Item ponit, quod illa communio parvulorum fit de fide scripture.

De communionem unius speciei

Item docet et predicat contra communionem sub una specie dicens, doceatur, a quo instituta est, ubi, in quo loco, quo tempore et per quem practicata est prima communio unius speciei, per hoc arguens Romanam ecclesiam et universalem, quod nullum fundamentum habeat communio sub una specie.

Item accu<s>ando⁷⁴ contra ecclesiam sepius predicabat, quod sacerdotes delicati propter minuendos labores diviserunt communionem duplicis speciei.

Item quod communio unius speciei est error. Et quod salvari non possunt.

Item quod communicantes sub una specie tamen recipiunt dimidium sacramentum et multi de suis ausi sunt dicere, quod nisi medium deum, hic error est pure heresis.

Item quod communicantes sub una specie dividunt sacramentum et aut octo habeant aut tantum dimidium septimum sacramentum, in quo stultissime erratur, quia ipsi in hoc laqueo ligantur. Nam ubi dicunt aut dimidium septimum aut octo, fatentur se non intelligere, qualiter hoc sacramentum dicatur, unum ratione rei contente et non ratione specierum. Et ita ipsi dimidiant sacramentum propter species, ergo errant⁷⁵ ipsi de imperfecto sacramento aut de octo verius.

Item quod communicantes sub utraque specie accipiunt meliores et plures gracias quam illi sub una, quia deus per diversa sacramenta tamquam per instrumenta plures gracias operatur.

Item quod sub prima specie est corpus, sed non sanguis, et in secunda specie sanguis, sed non corpus, sed dum arguuntur, sic declarant, quod est, sed non sacramentaliter.

Item arguunt communionem unius speciei, dicentes eam a Manicheis ortum habuisse ex quodam sermone Leonis, qui amplius contra eas⁷⁶ est. Et hunc errorem manifeste doce<n>t⁷⁷ et predicant et seminant.

Item dicit ille asinus, quod communicantes sub una specie sunt sacrilegi, (fol. 295r) quia furantur partem sacramenti. Hoc probant quodam dicto Gelasii, quod est contra eos.

Item predicavit Rokyczanus⁷⁸, quod recedentes a communionem utriusque speciei gravius peccant quam Sodomite, illosque extreme prosequitur, ne ad ecclesiam redeant, prohibet.

Item ad confundendum communicantes sub una specie in vilipendium presbiterorum dicunt: Dant vobis abluciones digitorum et popismata.

Item falsarius scripturarum quotquot scripturas invenit loquentes de sacramento et veritate eius nominantes corpus et sanguinem aut manducationem et potationem omnes refert ad necessitatem communionem contra intencionem doctorum aut canonum.

---

⁷⁴accusando *ed* | accuando

⁷⁵errant *ed* | erunt

⁷⁶eas *pro* eos

⁷⁷docent *ed* | docet

⁷⁸Rokyczanus *pro* Rokyczana

Circa ritum practice sub utraque specie

multipliciter erratur. Nam parvulis et infantibus in baptismo ratione carentibus, contradicentibus presentibus catholicis et contra illorum velle infundunt sacramentum et nisi ita faciant, denegant baptismum, et si alibi baptisant, puniuntur diverso genere exactionis.

De infantibus

Item multis vicibus contingit parvulos sacramentum eicere et aliquando in terram cadere, aliquando vero inter panniculos deteritur et suffocatur, aliquando nutricibus lacte et mamillis in os ponitur vice versa ita, ut cum lacte saltem consugentur, unde plerumque contingit sacramentum mamillis inherere, aliquando eiectum sacramentum cum nutricibus de panniculis sacerdotes lambunt, aliquando pueris flentibus capitaque hinc inde moventibus et sacerdotibus infudentibus contingit effundare ad panniculos, quibus liquida species imbibitur et illud ita incorrectum relinquitur, aliquando vero eiectum sacramentum in terram tergunt pedibus, dicentes amplius non habere virtutem, quia in aliam speciem est inmutatum. Et sic turpissime blasphemie contingunt in illa practica. Ita quod si fidem rectam haberent, nullatenus tam enormiter et sic crudeliter ac abhominabiliter cum tam dignissima re tocius mundi peccato cariori procederent.

Parvuli probant, ubi dulcior sangwis in ecclesiis propinatur etc.

Item parvuli in septimo octavoque annis aut inferius vadunt per ecclesias et probant, ubi dulcior sangwis, sangwinem ut vinum iudicantes, quod fit ex nimia frequentia et induccione ad communionem [in]⁷⁹ distortam.

Item in practica maiorum impossibile quasi aliud contingit, quam quod digitos sacerdotes abluunt in sacramento, quando multitudinem populi habent. Nam ex multorum labiorum concurrencium aput orificium calicis talis madefaccio liquidum facit per partes augeri, quod sacerdotes volentes calici restituere, digito ad calicem applicato et ad supra reducto reimponunt illas reliquias et residentes ad calicem et ita digitos abluunt et sangwinem post ungulas contingit aliquando subire, quod intermissim sonat. (fol. 295v) Ob hoc quia sangwis Cristi aliis membris quam ori applicatur, et turpiores sunt et videntur isti sacerdotes illis in antiqua lege mactatoribus, qui aliquando membra cum sacrificiis maculabant⁸⁰, sed hic ecce quam periculosus et istud non tamen hiis coniecturis arguitur, sed veritate in ipsorum practica reperitur ita fieri. Quandoque vero ex multiplicata talis liquidi ad calicem reimposicione, ubi tot labia aliorum ex infirmitate aliorum ex se propria inmundicia aut quavis alia sordida ex pustulis et purgine⁸¹ aut aliis defectibus plena concurrunt illi contingit ex talibus in sangwine Cristi popismata quasi fieri. Quandoque eciam sanies vel infirmorum et sanorum a labiis vel a naso extingente aliquando in hyemis frigiditate aut

⁷⁹in *del. ed*

⁸⁰maculabant *ed* | maclanbant

⁸¹purgine *pro purganine*

ex eructuacione aut alias motu interioris seu dum labia scinduntur ad mutacionem aure, contingit talia in calice incidere et in sangwinem, ubi tantus horror generatur ut horribile non nunquam iudicetur, sacramentum sumere. Et quod fuerat in optimum delectamentum, succedit in horrorem et abhominacionem, unde sepe contingit, quod ad illas reliquias calicis et ita iam despectum sacramentum consumendum conducuntur ab illis miseris sacerdotibus ceci et miseri layci et sordidi nec confessi nec apti nec devoti, sed solum ut supportarentur sacerdotes ab eo. Aliquando contingit eos tantum conficere, quod nihil tum superest, quod nescientes ubi deponere. Alii effundunt in altare, alii conducunt pauperes, ut hauriunt et inebriantur, quod cuidam fertur magistro accidisse in consumpcione, qui tantum confecerat volensque consumere usque ad vomitum bibit. Quandoque contingit ut vermes, musce aut alia generantur in sacramento et corrumpitur in caritum aut in aliam speciem ex reservacione et ignorantes, quid faciant. Alii hauriunt et postmodum per vomitum evadunt. Alii effundunt. Quandoque contingit in yeme in altari tot calices ad conficiendum in altari poni, quod in altari inter illos calices, ne congelarentur, ignis poni oportet tamquam in coquinam. Quandoque contingit sanqwine Crisi laycorum barbas madidari et ablui et mulierum pepla aspergi. Aliquando autem in delacione ad infirmos et hoc multis vicibus per casum aut alias effusio contingit etc.

De lagena etc.

Item aliquando contingit, quod quidam in lagena portabat sangwinem, quam layci credentes vinum ex advertencia presbiteri hauserunt. Quadam vice presbiter effudit in iubam equi et ignorans, quid faceret, lambuit iubam equi una cum laycis. Quidam veniens ad infirmum, ut resolveret congelatum sangwinem, imposuit in olus fervens aput ignem et perdens ita sangwinem, caules ita (fol. 296r) comedere oportuit. Quidam festine volens afferre sangwinis poculum effudit illi in businum alia pene infinita, enormia, turpia et dictu horribilia aput illos contingunt, qua iram dei in genus humanum provocant.

Item in practica illorum omnes ad communionem admittuntur, homicide nequam scelerati, fures, adulteri, sacrilegi, excommunicati excommunicacionibus papalibus, et dicunt, quod communitio omnia tollit et quod accedentes ad calicem omnibus absolvi possunt.

Item non confessi plerumque et multociens admittuntur et accedunt.

Item begine illius bestie stipendiantur pro communitio et dum obmittuntur, difalcatur illis stipendium, in quo ecce mirabilis error et symonia etc.

Quod promittunt prosperitatem

Item ad illam communionem diversis artibus homines inducunt, promittentes felicitatem et habundanciam temporalium, alios vexacionibus compellunt, alios officiis, muneribus et prefeccionibus inducunt, omni arte omni ingenio illam multiplicare cogitantes.

Item alias communionis practicam non ex religione nec donacione aut caritatis affectu postulant, sed magis ex arrogancia et fastu et ne se errasse confiterentur. Nam hac Rokyczana predicator dicens: Si recesseritis ab ista veritate agnita, recogitate, qualiter tota vestra posteritas, filii et nepotes, heretici remanebunt et ulterius hereticabuntur.

Circa officium misse

Officium sancte misse inmutat ipse, quia statuit missam omni feria sexta cum lectione passionis domini cantari ex se ipso.

Item feria magna sexta in die parasceve non sicut ecclesia, sed ipse integram missam tenet contra ordinem Romanorum.

Item ewangelium et epistolam, oraciones et similia in missa tenet vulgariter, dicens cantum vulgarem in scripturis fundatum. Alii de suis vulgariter tenent totam missam, alii tantum ewangelium, alii canonem, alii que placent etc.

Quod non dat pacem in missa

Item in missa non dat pacem secundum institutionem Innocencii et consuetudinem dyocesis, sed illam prohibet.

Item conficit et celebrat ante diem contra canones et omnes sui sectarii pariter.

Item conficit in vestibus, vasis et calicibus non sacratis.

Item aliqui de suis mutant canonem misse, adicientes et dementes, que placent.

Item quasunque vulgares cantilenas hereticas, heresim puram et blasphemias continentes, missis intromiscent, in quocumque eciam loco missat ipse et sui non sacrato per episcopum.

Circa sacramentum penitencie

Errat primo, quia confundit et vilipendit sacramentalem confessionem, appellando aliquando eam miseriam confessionem quandoque sibilacionem auricularem (fol. 296v) quandoque quandam levitatem et deceptionem simplicium.

Item predicabat quadam vice dyabolica illa confessio, super qua cecus populus appodiat. Item predicavit confessionem non esse de precepto nec de necessitate salutis.

Item predicavit, quod confiteatur quociens quis vult, si legem dei non servat aut preceptum dei ad minimum solvit, confessio sua inanis.

De sigillo confessionis

Item confessionis sigillum predicavit sigillum Anticristi, per quod datur multis audacia peccandi. Et ideo cum suis confessiones produnt, ad confessiones compellunt contra libertates ecclesie katedralis et ordinum minorum privilegiatorum. Et hoc ad id faciunt, ut cognoscant, qui sunt de una specie, ut illos vexare possunt et compellere ad communionem.

Item predicavit, quod penitencia, que nunc iniungitur, quod est verus pons ducens ad infernum, quia dicit: Populus iste seductus mox cum penitenciam expleverit, credit se esse securum.

Item predicabat penitenciam iniunctam esse quandam deceptionem, sed illam esse veram penitenciam - peccata plangere et futura non committere, ita sacramentum penitencie levipendendo.

Item ipse et sui nullam penitenciam indicunt nec iniungunt, sed tantum dicunt: Vade, noli peccare etc.

Circa sacramentum matrimonii etc.

Item predicabat: Nemo sacramentum matrimonii veraciter et legitime ingredi potest, nisi habeat spiritum sanctum, cum in legitimitate matrimonii alia considerantur.

Item errat iudicando illud sacramentum et de eodem nulla fretus auctoritate, cum illud ex sui dignitate et casuum notabilitate requirit potestatem legitimam et secundum canonem discussitam et statutum.

Item divorciat coniungendos aliquando et coniungit divorciandos et postmodum divorciatos circa vinculum matrimoniale restituit stante in oppositum ad alio declarato matrimonio easdem personas.

Item propter sua iudicia multa et pessima generaliter in causis matrimonialibus sequitur lyneam de cognatione spirituali modicum advertit aut curat.

Circa sacramentum confirmationis

Predicabat propter sacramentum confirmationis, quod episcopi nolunt defferre aut tradere, nisi abiuraretis communionem utriusque speciei, non est faciendum, quia est ille error propter quod minus, videlicet propter confirmationem debes abiurare, quod est maius.

Item predicavit, quod maioris est precepti eukaristia quam confirmacio per hoc contemptum sacramenti confirmationis inducendo, sed stante contempti sacramenti confirmationis, ubi illa haberi potest, tunc illa est heresis, quia inter necessaria et prima sacramenta communionis ponitur confirmacio et precedit tamquam disponens ad communionem dignam.

Item predicabat, quod melius est dicere: Non accedite ad confirmationem, qui estis in peccato morali, quam: qui estis de utraque specie. (297r)

Circa sacramentum unccionis

Aliquando unguunt sui sacerdotes de sacramento trium aut quatuor aut quinque aut sex annorum. Aliquando in ipsorum crismariis inventa est arvina porcorum.

Item aut sibi consecrat aut furatur aut illicite accipit et sacrilege a dantibus contra preceptum ecclesie et sic carent effectu.

Circa auctoritatem doctorum sanctorum

Errat ille Rokyczana, asserens doctores pro tanto recipiendos, pro quanto se in lege dei fundant, alias secus. Ex quo plura secuntur. Nam ponit se vilis asinus iudicem doctorum.

Secundo quia de omni dicto aut de terminacione doctorum opus erat tenere novas disputaciones.

Tercio quia dicta doctorum nullam certitudinem habebunt, nisi fundentur etc.

Quarto quia auctoritas illorum errat.

Item predicabat ille in vilipendium doctorum sanctorum et hoc sepius: Populus iste cecus quam cito audit scripturas doctorum, puta Augustini, Jeronimi et aliorum allegare, mox paratus est

ad credendum ac si essent scripture legis dei, cum tamen non sit eis amplius credendum, nisi de quanto se legi dei conformant.

Item predicavit de doctoribus sanctis, quos tot vicibus adducit pro se ipsis oppositum determinantibus scindendo, truncando, curtando scripturas sicut ipse scissus est ab ecclesia. Nec mirum facit hoc eciam aput legem dei. Et cum deo et ecclesie detrahere non veretur et sanctis suis non mirum si hoc doctoribus infert.

Circa statum religionum sectarum

Errat, quia predicat, quod omnes vie ordinum privatorum, ut puta monachorum et monialium et aliorum religiosorum, exemplificando Bernhardi, Benedicti, Francisci et aliorum sunt vie erroris.

Item sepius predicavit, quod predicti ordines sunt quedam secte et obliquitates contra legem dei fundati et Cristo contrarii.

Item blasphemando contra religiones predicavit, dicens: Sinite. Comportantur⁸² et componantur omnes cappe omnium monachorum et monialium habitus tunc nullam perfectionem legi dei super addere possunt.

Item istum errorem eciam a facto approbat, quia omnium religionum apostotas recipit et contra voluntatem prelatorum fovet, protegit et defendit, dicens, quod lex Cristi et regula sit perfeccior quam Francisci et aliorum vel alterius.

Item moniales apostotantes recipit et inter suas beginas locat per eamdem racionem, que postmodum occulta fornicacione et stupro cum suis aut aliis pueros procreant, quod ad oculum videtur.

Item moniales includere non permittit, que suis erroribus attendunt, sed vult, ut libertatem habeant (297v) suos sermones visitando, per quod datur illis occasio etc.

Item publice clamat, cur illis monachis darent elemosinam, cum sint tales et tales.

Item prohibet et impedit libertatem confessionis et sepulcre ordinibus privilegiatis etc.

Circa horas canonicas

Errat irridendo illas et dicit eas esse quasdam sibilaciones et mussitaciones.

Item dicit: melius est tantum temporis, quando hore dicuntur, aliquid legere in biblia, probando, quod sine devocione oracio non valet. Et quod melius sit modicum aliquid cum cordis puritate quam illas horas etc. more dyaboli bonum malum dicendo et disswadendo.

Item ipse cum suis non orant horas nec sciunt, pauci inveniuntur, qui orant.

Circa offertoria et oblaciones

Errat predicando, quod offertoria ad altare non debent fieri.

Item asserit, quod nullus sanctorum asserit offertoria super altare ponenda.

---

⁸²Comportantur *pro* Comportentur

Item peccatum reputat offertorium ad altare ponere. Et ideo cum suis deiciunt ab altari, quod offertur. Sed expertum est, quod parva deiciunt, camelos tamen in domo degluciant predicantes, quod sacerdotes propter avariciam offertoria invenerunt, ipsime<t>⁸³ homines tollerant, exaccionant et eciam magnas opes ab hominibus extorquent. In confessionibus requirendo de peccuniis et illas tollendo et testamentis se ingerendo.

Circa statuta, que facit, et deordinaciones in cerimonialibus et de aliis diversis excessibus

Condempnat ille beneficia ecclesiastica, dicens esse symoniacas instituciones et erecciones altarium; nec redditus ecclesiasticos, ut iure sunt fundati, curat, sed cum suis sectariis facit seu faciunt⁸⁴ se mercenarios et stipendarios. Nam recipiunt statutum aut conventum seu pactum cum laycis stipendium ebdomatim per tot videlicet aut tot generis.

Primo per hoc laycis dantes ecclesiastica possidendi, regendi et tenendi.

Secundo per hoc ipsimet hospitalitatem fugiunt.

Tercio inde paciscuntur cum laycis pro spirituali ministerio recipere temporale, quod est magis symoniacum.

Quarto conveniunt ecclesias a laycis pro tanto vel tanto stipendio ad tantum tempus, quod est symoniacum.

Quinto mutant universalis ecclesie statum.

De cerimoniis ecclesie etc.

Item cerimonias ecclesiasticas vilipendit aquam benedictam, benedictionem cinerum, benedictionem vini, benedictionem candelarum, palmarum etc. Sed si facit aliquando, tamen cum indignacione ymmo predicat eas nullius utilitatis nec habentes aliquid efficacie, sed in gravamine ecclesie introductas.

Item mutat ipse cerimonias ecclesie. Nam in die palmarum, ubi ecclesia vadit cum ymagine crucifixi, ipse vadit cum sacramento venerabili in processione. Et solent sui percutere monstranciam cum palma, cantando: Scriptum est enim: Percuciam pastorem.

Item in die Parasceve, ubi ecclesia consuevit (fol. 298r) cum crucifixi ymagine certas cerimonias peragere, ipsi cum sacramento faciunt et ostendentes sacramentum canunt: Ecce lignum crucis.

Item a die dominica Palmarum usque in octavas Corporis Cristi omni die dominico aut alias festivo vero processio agitur. In die sancti Marci et in diebus Rogacionum faciunt cum sacramento venerabili illas processiones et spaciantur cum deo nostro sicut cum socio per plateas, ubi occurrunt tot homicide excommunicati, adulteri, sacrilegi, fures, heretici, qui a sacramenti percepcione et inspeccione et luminibus ecclesie debent excludi. Et per hoc sacramentum et deus offenditur. Nec mirum ymmo alius ad bellum portabant, ubi strages et homicidia committebantur.

Item statuit in missa pacis osculum non dari.

---

⁸³ ipsimet *ed* | ipsime

⁸⁴ faciunt *ed* | faciunt

Item deposuit dedicationes ecclesiarum, quas episcopi consecrantes statuerunt, sed unam pro omnibus ecclesiis uno die ab omnibus tenendam instituit, alias quicumque tenuerit, rumores excitat, furit et minatur et ut vexilla deponant, eciam seculari brachio intendit.

Item cum laycis statuit officium spirituale, qui peccata corrigerent, in quo mille iniquitates operantur, confessiones produntur, homines vexantur, tribulantur, ad sectam accedere compelluntur, se ipsos mutuo tradunt ut supra.

De festo Huss

Item disposuit et instituit festum Huss et Jeronimi dampnatorum. De hoc superius.

Item legendam de illis et officium disposuit solemniter tenendum.

Item cantum vulgarem in ecclesiis instituit et disposuit contra statum ecclesie Romane.

Item legenda et lecciones quasdam infra octavas Corporis Christi in matutinis legendas⁸⁵ vulgariter disposuit, in quibus hereses suas miscuit per modum dyalogi tamquam unus argumenta partis ecclesie proponeret et alter partis eorum solveret, ita miseris animas captivando et in errorem ducendo etc.

Item statuit cum laycis ante certos annos, ut nullus contra remanenciam panis predicaret.

Item coram laycis disputationes de fide tenuit cum Quirino, Przibram et Anglico, ubi multa contra fidem dicta fuerunt in lesionem piarum aurium.

Item in Montibus Kotnis cum Taborensium sacerdotibus de fide disputabant et in illis disputationibus seculares presidebant ut auditores.

De iuramentis

Item iuramentum nullatenus prestandum pro quacumque re tenuit et tenet.

Item in iudiciis suis nullum iuramentum accipere sinit aut permittit.

Item periurium aput eum licitum, quia omnes in Ytalia aut alibi sub utraque specie communicare abiurantes nec eciam ita praticare iurantes, absolvit ille et recipit.

Item illudentes iuramento dicunt sui: Ore iuravimus, non corde etc.

De universitate Pragensi

Item cum universitate et laycis illius universitatis statuit observari debere (fol. 298v) quoddam statutum stultum dicens communionem utriusque speciei de necessitate salutis et illud omnino et ita observari, ut catholicis observatum et introitum ad universitatem. Item ut nullus ad universitatem accipiatur nec ad magisterium aut baccalariatum, nisi promittit se tale statutum servaturum et defensururum aut minime reprehensurum.

---

⁸⁵legendas *ad* legendis

De coclearibus et calicibus magnis

Item ordinavit pro practica utriusque speciei calices magnos cum canna et coclearia pro parvulis, pro quibus in pontificali forma non reperitur.

Item ad confessionem conscribendos in omnibus domibus constituit, ne katholici possent ad ecclesiam kathedralem aut ad privilegiatos ordines per hoc ut congnosceret, qui et quot sunt katholici, et ita illos ac possent prosequi et ad sectam compellere. De hoc superius.

Item instituit katholicis sepulturam prohibendam, quod facto exequeret et non aliud compulsus oporteat.

Item instituit cum laycis et artificibus, ut katholicos ab artibus mechanicis et societate excludant nec secum laborare et simul commorari permittant nec ad communionem suam accedant, per quod multos a fide alienant.

Item instituit, ne permittantur in civitate domos comparare et ut excludantur, qualitercunque fieri potest, dolo, fraude, vi potencia, arte, ingenio, circumvencione, compulsione perswadet et mandat.

Katholicos nominat adversarios

Item instituit katholicis nomine adversariorum ita ut adversarii nuncupentur, per quod divisio in hominibus insurgit etc.

Circa defensionem et dilatacionem hereticorum

Defendit ille publice dampnatos hereticos Wicleff, Johannem Hus, Jeronimum et ceteros.

Item scripta hereticorum laycorum, sutorum et aliis, qui fecerunt postillas et expositiones in ewangelia, epistolas Pauli et canonicas etc. recipit, fovet, nutrit, laudat, cum tamen fuerint veri heretici.

Item oblatos sibi hereticos nihil de sacramento venerabili tenentes et de remanencia confitentes misit salvos, alios tenet vinculos pro eo, quod secum in suis heresibus convenire nolunt.

Item ut omnium hereticorum patronus et defensor lucida voce et clara professione coram baronibus regni dixit, nullum esse in vita hereticandum, sed tantum post mortem.

Secuntur excessus et crimina Rokyczane, propter que inhabilis est ad sacerdocium et ad alias dignitates spirituales et cetera.

Item primo est traditor, quod patet, quia ipse fuit conscius et concausa tradicionis ducis Sigismundi Lithuanie, qui traditorie de Praga et blaspheme de Praga eductus fuit. Nam Martinus Lupatcz cum literis equitando communitatem turbabat contra ducem, asserens ipsum infideliter contra ipsos intendisse (fol. 299r) et scripsisse imperatori Sigismundo. Et Rokyczana communitatem convenire fecit. Et hoc est notorium apud Pragenses illius temporis.

Item est traditor Pragensium, quia ante annos certos erat conscius illius tradimenti, quod factum erat Prage, et ideo de Praga clamore populi fuit bannitus.

Item est traditor, quia regi contrariabatur.

Item est occasio multe et magne stragis, quia Pragenses contra Zyskam ad bellum ire fecit et compulit versus Maleschow, ubi miserabiliter prostrati et occisi fuerunt. Et ipse postmodum cum Zyska ut traditor composuit.

Item est traditor, quia tempore Sigismundi imperatoris a Praga nocte evasit propter suam iniquitatem.

Item sepe ipse predicavit ad sedicionem excitando populum, ut pro lege dei se armarent et sangwinem suum funderent, intelligendo per legem dei suos errores.

Item sepe excitavit ad vindictam contra diversos.

Item est sacrilegus, quia utitur scienter alienis bonis ecclesiasticis. Et hoc plures de suis faciunt etc.

Item ipse publice duci Sigismundo Polono resignabat bona ecclesiastica universa.

Item spoliavit monasterium beate virginis in pede pontis, ubi recepit ornamenta de reliquiis et proiecit reliquias et argentea vasa tulit et vendidit.

Item ipse dedit occasionem et modum destruendi monasterium sancti Clementis.

Item est publicus mendax et periurus, quia fidem promissam concilio Basiliensi non tenuit, sed recessit a promissis et contraria facit nec obedit nec reverenciam tenet, sed ecce que facit videntur.

Item est publicus deturpator honestarum dominarum, quia capta ut sibi videtur, ista vel alia occasione disponit honestas mulieres et dominas in pretorio vinculari, detineri et exaccionari.

Item est de adulterio et iniquitate suspectus, quia cum quadam domina habuit amorem cecum, cui litteras, munera et alia mittebat cum signis vulnerati cordis et aliis etc.

Item cum beginis suspectus est de quotidiana feditate, que ad eum sub religionis et devocionis pretextu accedunt et aliquando pariunt.

Item sunt, qui sui filii fere communiter ab hominibus demonstrantur.

Item plures et pluribus vicibus disposuit magistros honestos a civitate Pragensi banniri, vinculari et contra privilegium clericale captivari et detineri, ut patet in magistro Procopio, magistro Mladenecz, Cristanno et aliis etc.

Item plures sacerdotes et religiosos katholicos brachio seculari disposuit carcerari, detineri et illudi.

Item est falsarius, quia non existens vicarius archiepiscopi nec administrator aut alius legitimus officialis (fol. 299v) utitur scienter false et frivole sigillo vicariatus archiepiscopatus Pragensis. Et illud habuit aliquando a Conrado archiepiscopo excommunicato, aggravato et reaggravato propter heresim Hussitarum, cui consenserat. Et postquam penitencia ductus fuit, illud sigillum resumebat. Sed Rokyczana non sibi, a quo habebat, sed pretorianis consulibus Pragensibus⁸⁶ disposuit et postmodum reassumpsit. Et ita occupative furtim et sacrilege occupat et illo utitur. Et sub nomine administratoris diversos actus facit, dimissorias dando, confirmationes et similia. Et ideo falsarius, fur, nequam et sacrilegus.

Item est crudelis mactator hominum. Quotquot enim in hiis divisionibus et in hac colluvione rerum propter fidem occisi sunt ab utraque parte, sibi imputari posset, qui causa horum existit et extitit etc.

Item est mactator animarum modis, quibus supra.

---

⁸⁶Pragensibus *ed* | Pragensis

Item super omnia est crudelissimus effusor sanguinis Cristi per modos contingencie et accidencie, quibus supra.

Item est infamis quasi apud totum mundum et omnem ecclesiam propter multa ex premissis. Et est ipso iure infamis propter causas premissas, videlicet ex criminalibus heresis et aliis. Et quia temeritate propria ecclesias catholicorum invasit et invadit contra prelatorum voluntatem.

Sequuntur statuta, que fecerat, quando Pragam obtinebat per prius post tradimentum ducis Sigismundi Poloni. Ex quibus cognoscetur fides illius et religio ad ecclesiam Romanam.

Primus articulus, quod nullus dicat illos esse sacrilegos, qui abstulerunt aut tenent bona temporalia spiritualium aut sacerdotum.

Secundus, quod nullus obloquatur occulte vel manifeste, de hoc ecclesie vel monasteria aliqua in Praga sunt destructa vel corrupta.

Tercius, quod nullus protegat confessionem illius fidei, que est contra remanenciam panis inrealis in sacramento, quia est fides nova et inintelligibilis.

Quartus, quod nullus resumat ritus depositos circa divina nec ymagines erigat vel promoveat etc.

Quintus. Nullus detrahat officio, quo sacerdotes cum laycis tractant et iudicant causas matrimoniales et ad copulam seu divorcia sententias ferunt.

Sextus. Nullus facto vel verbo publice vel occulte obedienciam pape promoveat vel inducat etc.

Septimus. Nullus publice vel occulte asserat hoc esse vel fuisse opus proditorium, quod factum est in Praga cum principe Sigismundo Polono.

Octavus articulus, quod census, quos Pragensis civitas deposuit, nullus erigat nec dicat eos esse iustos etc.

Nonus articulus, quod nullus scripta vel tractatus magistri Huss vel magistri (fol. 300r) Jacobelli vituperet, hereticat vel confundat nec publice nec occulte etc.

Decimus articulus. Quatuor Pragenses quilibet promittat firmiter tenere et protegere etc.

Undecimus. Nullus vituperet leccionem vel cantum vulgarem circa missas matutinas vel circa baptismum etc.

Duodecimus articulus. Nullus magistrorum aut sacerdotum ad Pragam assumatur nec inhabitare permittatur, nisi subsit et obedire in omnibus promittat illi, quem Pragensis civitas pro superiore constituet, et nisi omnes suprascriptos articulos fideliter teneat et defendat.

Igitur super contenta pauca ex multis illicita existunt. Nam si universa illius funestissimi hominis et secte sue poni deberent pessima opera in genere erroris, persecucionis et inmundicie occulte, voluminibus certe indigerent. Ex quibus considerari potest, quantum hostem habeat ecclesia, quam perversum hominem teneat terra, et quam crudelem debellatorem paciatur fides catholica, sedes apostolica et religio cristiana. Sabbato post Cantate anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo Prage collecta.

Následují články a bludy Jana Rokycany, které hlásá, zastává, učí, rozmnožuje, rozšiřuje proti svaté a obecné církvi římské a které podle kázání, skutků a činů jeho a jeho přívrženců jsou nepřipustné nikoli zdánlivě, ale doopravdy.

O způsobu uctívání Ježíše Krista

První blud, že následuje Nestoria, který nechápe Krista jako hypostatickou jednotu, a tak rozlišuje a rozděluje osobu Kristovu, a v důsledku toho i způsob jeho uctívání, podle podstaty a často, ba dokonce obvykle vykřikuje ve svých kázáních: Uchylme se k jedinému našemu ochránci Ježíši Kristovi, aby se ráčil přimluvit a modlit se za nás u Otce. Ten způsob je kárán jak Bonaventurou tak ostatními jako Nestoriův, který Krista rozděluje, a Ariův, který ho pokládá za menšího.

O uctívání svaté Panny

Item v rozporu s obecným hlasem svaté církve, že totiž svatá Panna je svrchovaně hodna vši slávy, hlásá ve svých kázáních, že musí a má být velebena s mírou, a na tom trvá.

Item v kázání na narození svaté Panny kázal: "Proč by klekali před ostatky, když před svatou Pannou se nemusí klekat, protože stvoření atd."

O pomoci svatých

Item svým učením a kázáními se pokouší všemožně popřít pomoc světců uváděje takovéto teze přejeté od Viklefa: První: kdyby tenhle zaslepený lid věřil, že Kristus je nanejvýš laskavý a milosrdný a dostatečně mocný, aby se smiloval nad celým lidským rodem a spasil ho, nevyhledával by milosrdenství a spásu u jiných, ale jen u Krista. Druhá teze: že některým ze světců stačí vlastní zásluhy, aby mohli být navěky spaseni. Třetí teze: všechnu slávu a svatost, kterou svatí mají, přijali z hojnosti Kristovy. Čtvrtá teze: že žádný ze světců nemůže někomu odpustit hříchy, ani nemůže někoho spasit vlastními zásluhami. Pátá teze: že žádný světec se nezastane nějakého člověka, pokud se ho nezastane sám Kristus; to hlásal léta Páně

1453 v den sv. apoštolů Filipa a Jakuba, které - ač to otevřeně neřekl - přece měl tajně na mysli.

Item o tomtéž se poučujeme z jiné věci, protože on kázal a káže, že bloudí a mylí se ti, kdo pohoršují svými zlými skutky Boha a potom hledají pomoc či milost u svaté Panny nebo jiných svatých. A jeho kněží pak v kázání na Nanebevzetí hlásají právě tak, že svatí a svaté nic nezmohou.

O poutích

O tom se poučujeme také z toho, že se posmívá poutím k svaté Panně, k příbytkům sv. Petra a Pavla a k ostatním světcům, nazývá je marnými a neúčinnými vycházkami a říká, že poutníci hledají Boha po místech a poutích; a také skutečně docílí, že musí být poutě zakázány. A někdy do té míry přikazoval městům zavřít brány, aby nepřicházeli poutníci k ostatkům svatých, že Bůh rozlomil brány hromy a otevřel cestu poutníkům.

O odpustcích

Poučujeme se také o tom, že nedbá o odpustky, které pocházejí ze zásluh světců, opovrhuje jimi, hanobí je a vysmívá se jim, prohlašuje, že biskupové co hříšní svatokupci je nemohou udílet, a jako ďábel, který pod rouškou dobra dobro ničí, má ve zvyku tvrdit, že kolem odpustků se páchají nesmírné špatnosti a hříchy, a proto shromáždění k odpustkům zakazuje, odhání ubožáky a prohlašuje, že na ně důvěřivě spoléhají, že však duchovní vymysleli odpustky pro svůj prospěch.

Item čtvrtou neděli po Trojici léta Páně 1453 kázal, že papežské odpustky a byly a listiny jiných prelátů klamou a podvádějí křesťanský lid.

O modlitbě za mrtvé a za duše v očistci

Item bloudí, když tvrdí, že podle Písma založeného na zákoně Božím nečeká oheň očistce po smrti, ale dobře říká: "Kladou ho tam doktoři." Vyznává, že je očistec jen v tomto životě skrze utrpení.

Item kázal, že kněží Antikristovi proto zdůrazňují očistec, aby naplnili měšce a měli bohatší kuchyni a oklamali lid.

Item zapovídá konat vigilie, mše za zesnulé, výroční pobožnosti a pobožnosti na památku světců za jednotlivé duše, ale toliko obecně za všechny.

Item tvrdí, že modlitby neprospívají více tomu, za koho se konají, ale tomu, kdo je pro to více připraven.

Item všechny, kdo platí nebo berou za pohřby, výroční pobožnosti nebo třicítky mší, nazývá kacíři a svatokupci.

Item tak nešťastník usiluje jednak připravit žijící o pomoc světců, jednak mrtvé o pomoc živých.

O ostatcích svatých

Item oškliví si ostatky svatých, protože při kázání v pondělí o Letnicích léta Páně 1453 řekl, že ostatky znamenají temnoty. A další lži hlásá o šikovnosti duchovních při vymáhání a lovení peněz, protože on a ti z jeho sekty neprokazují žádnou úctu ostatkům svatých a nedovolují nosit při svých procesích ostatky nebo obrazy. To prokázal vlastním skutkem, protože při vyplenění kláštera sv. Panny křížovníků sv. Jana zbavil hlavy svatých panen, jež tam našel, jejich ozdob a hodil ostatky na zem do bláta jako nestoudný a zuřivý pes.

O svátcích svatých

Item svátky ustanovené diecézním biskupem a duchovními a zavedené podle dávného zvyku, jakož i svátky užívané církví římskou, totiž Zikmunda, Ludmily, Prokopa a Navštívení sv. Panny, pomíjí bez povšimnutí, ale své svátky rozšiřuje: na počest Jana Husa a Jeronýma, odsouzených kacířů, slavnostně drží svátek s bohoslužbou.

Item kázal proti svátkům světců takto: "Tyto současné svátky jsou pravé hostiny ďáblův", a přesvědčuje tak lid, třebaže se to neodváží otevřeně říci, aby se vrátil k dřívějšímu stavu a nedržel žádný svátek kromě neděle.

O autoritě a důstojnosti nejvyššího biskupa římské a obecné církve

Item jakoby se posmívá autoritě a současně i důstojnosti papeže, protože při jednom kázání o církvi římské říkal, že je proto svatá, že tam dobře žili svatí, tam také trpěli a tam i odpočívají. Potom dokonce dodává takovéto srovnání s církví: jmenuje nejprve jakousi ulici v Praze, které se říkalo Zlatnická, dokud tam byli zlatníci, a teď je ulicí ševců. A tak se mylí, když věří, že pouze místo je nazýváno římskou církví a nikoli ony nejvznešenější údy, a nevěří, že právě tam sídlí ta

nejvznešenější, nejdokonalejší a hlavní autorita, ani nevěří, že církev římskou tvoří osoby, ale spíše jen místo. A nebere v úvahu autoritu církve, ale zásluhy nebo viny osob, a proto bloudí a tím blouděním velmi těžce zrazuje církev.

Item káže výslovně ten nejhoupější z lidí v den Nanebevzetí letošního roku, že kterýkoli kněz má tolik pravomoci jako papež nebo kardinál nebo biskupové, a nerozlišuje, zda tím rozumí pravomoc ohledně těla Kristova skutečného nebo mystického, nebo moci církevního nebo všeho práva. Neboť si přisvojuje všechny pravomoci, ujímá se všech úkonů, totiž souzení pří, rozhřešení hříchů, jejichž absoluce je vyhrazena papeži, a vůbec se opovažuje všeho.

○ obrazech

Jeho přívrženci se jim vysmívají a i on by tak jednal, kdyby se odvážil. Neboť on sám odstranil obraz svaté Panny Marie z většího oltáře, kde byl umístěn, a dal ho do kouta; a jeho stoupenci mají ve zvyku nazývat obraz svaté Panny s dítětem rouhačsky "kojná". A obraz ukřižovaného nazývají obráceným Aniášem, hrubě "inaniáš", a jinými jmény sochy a kříž, smějí se jim a urážejí jim nos nebo jiné části těla. Jako on po čase vztekle učinil v Litoměřicích, když tam v minulém roce obsadil kostel. A šla o tom pověst po celém Slezsku.

Proti papeži

Item obvykle káže, že nejsvětější papež není apoštolský, ale odpadlický, není nástupce Petřův, ale spíše pekelník, není vikář Kristův, ale vikář Antikristův nebo i sám Antikrist, což je zřejmé z listu, který poslal konstantinopolskému patriarchovi před dobytím Cařihradu, kde píše, že papež je Antikrist a že se vyvyšuje jako bůh a nade vše, co je Bůh.

○ písních

Item v některých písních, které se zpívají v jejich kostelích a při procesích, se papež a kardinálové ukazují výslovně jako nepřátelé, kacíři, antikristi a svůdci. Zpívá se v nich takto: "Nedejte se svést těmi antikristy."

Káže proti apoštolskému stolci

Item při matení lidu a jeho odvlékání od poslušnosti a víry římské církve říkávají a káží, že na papežském stolci sedí nevěstka a kacíři a odpadlíci a že nynější papež nastoupil po rozličných na čas různě odpadlých, kteří se buď velice špatně chovali a zemřeli nebo sami s jinými zle nakládali, a prohlašuje to všechno před nevědomým davem k horšímu a k hanbě papežského stolce.

O církvi římské

Item ve svých kázáních hlásal, že římská církev je synagoga satanova. A někdy prohlašoval rouhavě onu církev za šarlatovou.

O obecné církvi

Item kázal, že církev římská a obecná je hloupá, zpozdlá a posedlá, protože hanebně, zuřivě a nespravedlivě odsoudila mistra Husa.

Item že prý církev římská náleží těm, kteří jsou v milosti, jež činí tolik dobra, a předurčeným, jinak že se však za ni pokládá jenom biskup a lid římský, ale pak nemůže být zvána "obecná". To převzal od kacíře Husa a jeho učitele Viklefa.

O všeobecných koncilech

Item o všeobecných a svatých koncilech, které se konají řádně z pravomoci papeže, hlásá Rokycana, že jsou to shromáždění údů ďáblových.

Item káže, že nyní je lid klamán dvěma způsoby: skrze pokání a skrze církev.

Káží proti kněžím

Item kněze, kteří jsou poslušní církve římské, pronásleduje a vůbec se pokouší je uvést u lidí v nenávist a zve je kněžími Antikrista. A tak všichni jeho stoupenci působí jako kněží. A za lepšího kněze a jím milovaného je pokládán ten, který odvážněji haní papeže, kardinály a biskupy.

Item k pohanění všeobecné církve kázal, že kterýsi všeobecný koncil odsoudil svatého Jana Zlatoústého, kterého potom kanonizoval za svatého. To však přece nebyl sněm všeobecný, ale částečný a odporný.

O knihách sv. Řehoře

Item kázal jednou, že církev spálila knihy sv. Řehoře, chtěje tím říci a doložit, že církev chybuje, a obvinil ji svým hloupým a lživým tvrzením.

O svátku zlořečeného Husa

Item v den, kdy slaví svátek Husa, aby pohanili církev a odylekli lid od poslušnosti a úcty, nařídil číst jakési urážlivé listy o schismatu a výstřelcích papeže Jana proto, aby bylo pohaněno postavení nejvyššího biskupa.

Item když psal v jakémsi listu bratru Janu Kapistranovi blahé paměti, označoval papeže, biskupy a církev jako nepřátele.

Tvrdí, že oni jsou církev

Item kdykoli on zmiňuje církev Boží, nemá na mysli onu římskou, kterou prohlašuje za křesťanskou obec, ale tvrdí, že je to ta, která lpí na zákonu Božím a přikázáních, chápaje tím, že jenom jeho přívrženci jsou církev.

Item že papež nemůže vykládat Písmo svaté, aniž by byl ve shodě se zákonem Božím.

O ustanoveních církevních zákonů

Item se pokouší dokázat proti svatým kánonům, že jsou chybné, tím, že uvádí a tvrdí mezi svými stoupenci a s nimi, že je v nich obsaženo sedm bludů, a hlásá, že nejsou od Ducha Svatého, ale jsou to jednoduše nálezky lidské.

Item kázal, že svaté kánony jsou v církvi přebytečné a že církev může být dobře spravována podle jiných ustanovení.

Jak haní papežskou důstojnost

Item aby měla úspěch celá ta nepravost, shromažďují z nějakých povrchních a lživých spisů, že tenhle papež je nevěstka, jiný vrah, jiný čaroděj nebo kouzelník a tak i o dalších. A k tomu uvádějí, že ten ustanovil tohle a tenhle ono, když přece byli takoví a takoví; a to sdělují laikům v mateřské řeči, takže znevažují zákony a nařízení a ustanovení církve.

O exkomunikacích

Item pohrdá církevními exkomunikacemi a používá jistých tezí: že totiž člověk nemůže spoutat toho, koho nespoutá Bůh, a nemůže osvobodit toho, koho Bůh spoutá. A tak všem klatbám vzneseným soudem nebo člověkem už z toho důvodu nevěnuje pozornost, ale pohrdá jimi a vysmívá se jim, a proto při své nanicovaté soudní pravomoci, kterou si vymohl, usurpoval, a přisvojil, neužívá trestu exkomunikace, ale radničního žaláře, vymáhání pokuty nebo zveřejnění na kazatelně před celým shromážděním.

O klících církve

Item nevšímá si uspořádání klíčů církve, jako pravomoci vnějšího nebo vnitřního soudu, nebo iurisdikce donucovací či dobrovolné, jako zhovadilý osel vše připisuje duchovním moci a káže, hlásá, učí a tvrdí, že on je vhodnější k užívání klíčů a že on má klíče a užívá jich, dokud nebude vysvěcen někdo, kdo bude více v souladu a shodě s Bohem a jeho zákonem.

O soudech

Item na základě takového učení si se svými stoupenci přisvojil tvrdošijně jednání vnějšího soudu a soudní pravomoc a ustanovuje k tomu laiky spolu s kněžími. Souzení duchovních pří a manželské spory řeší se svými ničemnými druhy, které určil k vynášení rozsudků, a tuto soudní praxi s laiky nazývá duchovní právo. V tomto právu kněží prozrazují laikům zpovědi lidí a laici jiné chudáky trestají.

Item on a jeho stoupenci často soudí jakékoli pře, občanské i manželské, bez znalosti práva, rozdělují, co má být spojeno, a spojují, co má být rozděleno; což opravdu bylo zjištěno v mnoha případech.

Item při svém soudu nezachovává žádný právní řád, ale jako laici soudí podle jakéhosi přirozeného a hříšného instinktu.

O těch, kdo se odvolávají

Item ty, kdo se odvolávají k apoštolskému stolci, trestá vyhnáním z města a zabavením jejich věcí a majetku.

Trestá kněze na radnici

Item ke zlehčení duchovního stavu své kněze trestá na radnici, a to po zásluze, aby se ukázala jeho zpozdilost tam, kde se se svými provinil. Neboť ti, kdo se odtrhnou od poslušnosti církve, zasluhují, aby byli světskou mocí trestáni tak, jak jsou trestáni jenom chudáci bez rozumu.

Pohání katolíky k svému soudu

Item pohání k tomu soudu násilím ty katolíky, které může, aby je soudil.

Item nutí tím soudem a souzením katolíky přidat se k jeho sektě: odebírá jim majetek, vyhání je z města, zakazuje jim vykonávat řemesla a činí to i různými jinými lstmi a úskoky.

Item když už se to neopováží udělat otevřeně, pak přece pomocí toho soudu předstírají klamně jakési smyšlené a nespravedlivé pře proti katolíkům, a aniž je vyslechli a usvědčili, trestají je již zmíněnými tresty.

Osobuje si obsazování kostelů a ukládání pokání

Item ohledně konání církevního soudu vnitřního a kajnického, jehož část pochází od řádu a jiná od soudní pravomoci, se mýlí, protože se bez jakéhokoli pověření ujímá držení i cizích kostelů, často vyháněje žijící kněze a katolíky.

Item jiné strká do kostelů a třebaže on bláhový nic nemá, předstírá přece - jako opice napodobující lidské zvyky -, že dává jiným, co sám nemá. Neboť potvrzuje své stoupence na obročích a svěruje jim péči o duše, spíše však jejich zatracení.

Item rozděluje úřady, jako arcijáhenství, jáhenství apod., což znovu začal.

Item také ve sporech vyhrazených papeži jeho stoupeni dávají rozhřešení, tvrdíce, že těm, kdo přijímají pod obojí, je dovoleno vše, a tak bez rozdílu svým udílením svátostí a dáváním rozhřešení hubí duše, protože neposkytují nic: nemají totiž ani moc svazovat ani moc rozvazovat.

Káží, aniž byli posláni

Item káží, aniž byli on a jeho stoupeni někým posláni, tvrdíce, že to je dovoleno už podle příkazu Krista, nařizujícího, aby kázali u všech národů, a podle jiných rozličných míst.

Item že se na takových místech říká, že ten byl poslán, ustanoven, pověřen duchovní správou, který je více poslušen zákona Božího, a tvrdí, že jiná uspořádání církve v těch věcech jsou svatokupecká a nerozumná, protože Kristus to světil všem, a biskup při svěcení říká toto: Přijměte Ducha svatého, komu odpustíte atd. (J 20, 22-23), proto není třeba jiných posláních lidských a lidmi vymyšlených. Ve všem ničemně usiluje zničit autoritu církve, vždyť přece ten osel chce, aby byl jeho stoupeni zachováván onen řád a podřízenost, které pocházejí od něj.

Přijímá pravomoc od laiků

Item Rokycana prohlašuje, že pravomoc soudit a rozhodovat a držet ten úřad a tak řídit a spravovat pod sebou duchovní dostal od krále a od světských pánů, i když v podobných záležitostech laici nemají vůbec žádné právo a náleží jim proto v takových věcech spíše poslouchat než něco rozhodovat. Je tedy známo, že nemůže dát žádnou spásu, ale cokoli má, všechno je dílem pekelného snažení a v důsledku toho je určeno k trestu pekla.

O zvolení za arcibiskupa

Item ačkoli byl zvolen arcibiskupem světskými osobami proti právu a příkazu rozumu, psal se "zvolený arcibiskup" a za něj se také pokládal a pokládá.

O látce církevních svátostí. A nejprve následuje o svátosti křtu

Item bloudí Rokycana kvůli hanobení křtu: zavádí nový blud, křtí se svými stoupenci v lidové řeči mateřské, zachováváje jak formu křtu, tak zaklínání.

Item mýlí se nejhorší a nejhloupější z lidí, když učí a káže proti účinnosti křtu: že totiž nepřispívá ke spáse, není-li potvrzen svátostí přijímání eucharistie. A proto malé děti občas pokropí násilím, a když mu to někdy vyčítají, odpovídá na to: "Jestliže ne ve skutečnosti, přece alespoň v duchu by si přálo tu svátost přijmout." Ale nebere v úvahu, šelma, že děťátko neužívá rozumu. Na to on odpovídá, že ho zastupují otec a kmotr jako při křtu, ale mýlí se, protože křest má okamžitý účinek, ale svátost eucharistie působí na toho, kdo je opravdu zbožný.

O oleji katechumenů

Item chybují, protože při křtu nemají k pomazání svaté tekutiny, ale užívají obyčejného oleje. Jestliže pak mluví o tekutinách, tehdy to musí být jeden ze dvou případů: tedy buď mluví o těch, které sami zhotovili, a ty jsou neúčinné, nebo o těch, které kradmo odněkud sebrali, a ani z nich nemají přijímající žádný užitek.

O svátosti svěcení

Item mýlí se Rokycana v tom, že nevěří, že svěcení pochází od duchovní moci založené na nesmazatelném znamení, které vtiskují svátosti, ale myslí, že je založené na milosti. Proto kázal, že nikdo není kněz, nikdo biskup, pokud by neměl Ducha Svatého.

Item i když někdo přijal svěcení proti nařízením církve a proti ustanovením církevních zákonů, stačí když se přimkne k zákonu Božímu - tomu totiž, který on sám vyhlásil -, aby byl dostatečně a dobře vysvěcen, což je zřejmé z toho, co se stalo. Neboť sám Rokycana byl vysvěcen od vyhnaného biskupa, který mu dal zlořečení místo požehnání a výslovně přiznal, že ho nechce vysvětit.

Item Konrád, který ho vysvětil, nebyl při smyslech, ležel zesláblý bolestí očí a dnou. Item nevykonal to on, ale jiný. Item on a jeho lidé vzali jeho ruce a sebe sami pomazali, a proto není kněz.

O špatně vysvěcených v Itálii

Item podobně jednají jeho kněží, kteří jsou vysvěceni v Itálii bez propouštěcích listin svých představených k tomu určených.

Item mnozí jsou vysvěceni v nenáležitý čas. Item jedni v jeden den do mnoha svatých řádů a mnozí v jeden den do všech svatých řádů. Item tajně za noci v příkopech, lukách, komnatách, kaplích a na odlehlých místech. Item přes zákaz papežův. Item svatokupecky a podle ujednání, protože platí značné peníze. Item lživě a křivopřísežně, protože slibují a přísahají neudělovat svátost oltářní. Je mezi nimi mnoho vrahů, mnoho ženatých, mnoho bigamistů, mnoho nikoli řádně vysvěcených nebo vyobcovaných a sesazených; a ochráncem jich všech je Rokycana a všechny přijímá bez nějakých výjimečných povolení, bez rozdílu a všude; a takovými lumpy již naplnil Čechy. A přicházejí mnozí, zvláště Poláci, kteří nikdy nebyli kněžími, a ty, jakmile se připojí k jeho sektě, přijme, podporuje a ochraňuje. A není divu: jaký totiž správce, takový poddaní.

O posvěcení církevního náčiní a nádob

Item je velmi podezřelý i z jiného biudu. Neboť skrze to, že kněz může proměňovat eucharistii, což je větší, chce, aby také jiné menší svátosti mohl udělovat bez posvěcení biskupa. A dokonce kalichy, pally, náčiní a další roucha pro svatou mši a na oltář sám od sebe světí a slouží v nich mši říká: "Již byly posvěceny, protože se dotýkaly větší svátosti." A to je zřejmé očím všech, že tak činí.

Item svaté tekutiny buď sám posvěcuje, nebo je získává krádeží - je potřeba, aby jedno přiznal, nebo zda jsou mu někým poskytnuty proti nařízení a příkazu vyššího hodnostáře. A tenhle i onen, kteří tak jednají, páchají zajisté hříšnou svatokrádež.

O úctyhodné svátosti oltářní a remanenci chleba

Co se týče té svátosti, Rokycana se rozličným způsobem mýlí, pokud jde o podstatu. Neboť je velice podezřelý ohledně remanence chleba, kterou se sice neodvažuje veřejně učit, ale přece lze dostatečně dokázat, že na ni myslí. A jeho stoupenci si v tom s ním dobře rozumějí. Za prvé to lze předpokládat z toho, že když se ho vyslanci koncilu vyptávali na tento článek, nikdy jim zřetelně neodpověděl, ale vždy jen opatrně a s všelijakými vytáčkami. Za druhé proto, že Rokycana jednou napadl kteréhosi kněze, který tvrdil, že tělo Kristovo je na oltáři

identicky. Rokycana přitom řekl, že hlásat a učit, že tělo Kristovo je identicky ve svátosti oltářní, znamená hlásat kacířství a protivit se Písmu. Za třetí proto, že on následuje a následoval Jakoubka a Petra Engliše, kacíře hlásající remanenci chleba, a říkal, že bude horlivě zastávat všechno Jakoubkovo učení až do smrti. Engliše pak, odsouzeného kacíře, veřejně hlásajícího remanenci a disputujícího proti Příbramovi, bránil a podržel u sebe, svěřil mu kostel a přál mu až do smrti. Za čtvrté proto, že hlásaje svou víru častěji tvrdil, že prý tu je pravé tělo Kristovo takové, jaké atd.; přece vždycky podotkl, že tuto svátost Pavel a Písmo nazývají chlebem; a když mluví o pravdě svátosti, připouští, že zde je vskutku možné, svátostně a duchovně a že zde je tělo Kristovo. Ale i když říká: "To je tělo Kristovo", aby odstranil podstatu chleba, pronáší toto přiznání velmi opatrně, aby nebylo zpozorováno prostými lidmi. Za páté proto, že spolu s laiky na radnici přikázal, aby nikdo nekázal proti remanenci chleba, a připojil, že tento článek není pro všechny pochopitelný. Z toho plyne, že když církev tento článek pokládá za jistý a Rokycana o něm pochybuje, nelze říci, že má víru. A jakmile je zpochybněn ve víře, je tedy kacíř. Za šesté, kdyby věřil, že tu nezůstává tělo Kristovo a krev a podstaty, nikterak by nepřipustil tak hrozné věci kolem marnotratného udělování svátosti, jaké uvidíme níže.

Item v důsledku toho se mýlí, protože nemá-li o té svátosti ono mínění, jaké má církev, i když ji proměňuje, ona nijak nepůsobí. Neproměňuje totiž to, co hlásá katolická víra, tedy tělo Kristovo bez remanence chleba, a tak se dopouští modioslužebnictví.

○ přijímání pod obojí způsobou

Item nechápaje, že dokonalost té svátosti spočívá spíše v proměňování a posvěcování než v přijímání, říká, že z nutnosti spásy musí každý věřící přijmout tuto svátost pod obojí způsobou.

Item říká, že tento článek je tak založen na Písmu a tak potřebný pro víru jako článek o vtělení Krista.

○ přijímání dítek

Item tuto nutnost a povinnost ukládá také dítkám po křtu. Říká: "Jestliže nyní pro nemoc nebo z jiné příčiny nemohou přijít do kostela, musí být účastna alespoň modlitbou rodičů."

Item zastává názor, že ono přijímání dítek se děje podle víry Písma.

Item velmi často zdůrazňuje a rozšiřuje takové učení proti všem vymezením církve, dokazuje, že církev nemůže ustanovit něco, co se protiví Kristu a původní církvi.

O přijímání pod jednou způsobou

Item učí a káže proti přijímání pod jednou způsobou říká, ať je poučen, kým bylo ustaveno a kde, na jakém místě, v které době a kým bylo provedeno první přijímání pod jednou. Obviňuje tak římskou a obecnou církev, že přijímání pod jednou nemá žádný základ. Item při tom obviňování častěji kázal proti církvi, že rozmařilí kněží rozdělili přijímání na dva způsoby, aby si zmenšili námahu.

Item že přijímání pod jednou je blud a že nemohou být spaseni.

Item že ti, kdo přijímají pod jednou, přijímají jenom polovinu svátosti, a mnozí z jeho stoupenců se opovažují říkat, že jenom polovičního Boha, a tento blud je vlastní čirému kacířství.

Item že přijímající pod jednou rozdělují svátost a že prý mají buď osm nebo jenom sedm a půl svátosti; to je velmi hloupý blud, protože sami uváznou v té pasti. Neboť když mluví o sedmi a půl nebo osmi, dávají najevo, že nechápou, jak je ta svátost ustanovena: je jedna kvůli obsažené věci a nikoli kvůli vnější podobě. A tak oni půl svátost kvůli vnější podobě, tedy bloudí sami ohledně neúplné svátosti nebo spíše osmi.

Item tvrdí, že přijímající pod obojí získávají lepší a hojnější milosti než ti, kteří přijímají pod jednou, protože Bůh koná prostřednictvím různých způsobů svátosti jako pomocí nástrojů více milostí.

Item že při prvním způsobu je přítomno tělo, ale ne krev, a v druhém způsobu krev, ale ne tělo; a když je jim to vyvráceno, tak vysvětlují, že je přítomno, ale nikoli svátostně. Také ukazují přijímání pod jednou způsobou jako nepravé říkajíce, že vzniklo u manichejských, podle jakéhosi kázání Lvova, který byl spíše proti nim. A tento blud zjevně učí a káže a rozsévají.

Item říká onen osel, že ti, kdo přijímají pod jednou, jsou svatokrádci, protože kradou část svátosti. To dokládají jakýmsi výrokem Gelasiovým, který je proti nim.

Item kázal Rokycana, že ti, kdo ustupují od přijímání pod obojí, hřeší hůře než Sodomité; a ty pronásleduje do krajnosti a brání jim chodit do kostela.

Item aby zmátli přijímající pod jednou, znevažují kněze a říkají: "Dávají vám omytí prstů a ..."

Item kolik najde míst, kde Písmo mluví o svátosti a její pravdě a nazývá ji tělem a krví nebo jídlem a pitím, všechna ten falšovatel Písma vztáhne k nutnosti přijímání proti názoru doktorů a církevních zákonů.

○ provádění přijímání pod obojí

se mnohonásobně chybuje, neboť malickým dítkám, která ještě nemají rozum, při křtu podávají svátost, aniž by dbali námitek přítomných katolíků, a činí tak proti jejich vůli. A jestliže se nepodrobí, odeprou jim křest, a pokřtí-li je jinde, jsou trestáni různým způsobem.

○ dětech

Item mnohokrát se stává, že dítko svátost vyplivnou, a někdy spadne na zem, někdy pak se mezi plenkami rozmělní a ztratí. Někdy se naproti tomu vkládá do úst s prsem a mlékem, které je živí, aby je vsála alespoň s mlékem, pak se většinou stane, že svátost ulpí na prsu. Někdy vyplivnutou svátost i s mlékem kněží z plenek olíznou, někdy se stává - protože děti pláčí a kroučí hlavou sem a tam, když je kněží skrápějí -, že se svatá tekutina rozlije do plenek, které ji vsáknou, a to je ponecháno bez napravení. Někdy pak svátost vyplivnutou na zem setřou nohama tvrdíce, že už více nemá sílu, protože se změnila v něco jiného. A při takovém chování dochází k nejhanebnějším rouháním. Takže kdyby měli správnou víru, nikterak by nepostupovali tak ohavně a nezacházeli tak krutě a ostudně s věcí tolik svatou a dražší nad celý hříšný svět.

Dítka zkoušejí, kde se v kostelích podává pít sladší krev atd.

Item dítko sedmi- nebo osmiletá nebo i menší chodí po kostelích a zkoušejí, kde je sladší krev, majíce krev za víno, což je způsobeno příliš častým uváděním k nepřirozenému přijímání.

Item kněží smáčejí prsty ve svátosti, když mají mnoho lidu. Neboť pro množství úst scházejících se u okraje kalicha tekutina tak hojně stéká po jeho stranách, že kněží chtějíce ji vrátit do kalicha, přiloží k němu prst a vedou ho vzhůru a vrátí ty zbytky do kalicha a tak si namočí prsty; a stává se, že se krev někdy dostane pod nehty, což znamená ... Protože krev Kristova je dávana jiným údům než ústům, tihle kněží jsou i zdají se být hanebnější než oni vrazi ve Starém zákoně, kteří někdy údy poskvrnili svými oběťmi. Nuže tento, hle, jak je nebezpečný - to přece není prokázáno těmito domněnkami, ale po pravdě se zjišťuje v jejich chování, že se tak děje. A někdy pak z několikanásobného znovuvložení takové tekutiny do kalichu, když se u něj sběhne tolik úst u jedněch plných nemoci, u jiných jejich vlastní nečistoty nebo jiné špíny, puchýřků a

znečištění nebo jiných poškození, se stává, že se z toho všeho v krvi Kristově stanou jakoby ... Někdy se také stává, že hlasy nemocných nebo zdravých buď z úst nebo nosu, mokrého někdy v zimním chladu, nebo z říhání - jinak pohybu vnitřností - nebo když se rty otevřou k výměně vzduchu, spadnou do kalichu a do krve: tu vzniká taková hrůza, že vždy musí být pokládáno za hrozné přijmout svátost. A co dávalo nejlepší potěšení, stalo se posléze hrůzou a ohavností; proto se často stává, že k oněm zbytkům z kalicha a k požití již tolik opovržením hodné svátosti jsou těmi bídnými knězi přiváděni slepci a ubozí a špinaví laici, bez zpovědi, nehodní a bezbožní, jen aby u nich měli kněžskou podporu. Někdy se stává, že světi jen tolik vína, aby nic nezbyvalo, protože nevědí, kde zbytek uložit. Jiní vylévají na oltář, co zbude, další přivádějí chudáky, aby pili a opili se, což prý se přihodilo i jednomu mistrovi při pití: ten posvětil tolik vína, že když je chtěl spotřebovat, pil až ke zvracení. Někdy se stává, že červi, mouchy nebo jiný hmyz se rodí ve svátosti a ta je pokažena, nebo nabývá jiné podoby při uchovávání, a tu nevědí, co mají dělat. Jiní pijí a potom zvracejí, jiní ji vylévají. Někdy v zimě se stává, že je postaveno na oltáři ke svěcení tolik kalichů, že na oltáři je třeba rozdělávat oheň jako v kuchyni, aby nezmrzly. Někdy se stává, že krví Kristovou jsou provlhlé a zmáčené vousy laiků a potřísněné šaty žen. Někdy pak bývá krev vylita, když je přinášena k nemocným, a to opravdu mnohokrát.

○ láhvi atd.

Item protože někdo nosil krev v láhvi, stávalo se občas, že ji laici myslí, že je to víno, s vědomím kněze vypili. Jednou ji kněz vylil do hřívky koně a nevěda, co má dělat, olízl společně s laiky tu hřívu. Kterýsi kněz přišel k nemocnému a zmrzlou krev vložil do zeleniny vařící se na ohni, aby roztála, a tak přišel o krev a zelí se muselo tak sníst. Kdosi chtěje spěšně přinést pohár krve, vylil ji do zářadří. A bezpočet jiných ohavných, hanebných věcí, hrůzných k vyprávění, se u nich děje, a těmi vyvolávají hněv Boží proti lidskému rodu.

Item v jejich praxi jsou všichni připuštěni k přijímání: vrazi i zločinci, zloději, cizoložníci, rouhači a vyobcovaní papežskými klatbami; a tvrdí, že přijímání všechno sejme a tím, že přistoupí ke kalichu, mohou být zbaveni všech hříchů.

Item bez zpovědi a mnohokrát je jim dovoleno přijít a také přicházejí.

Item bekyně té šelmy jsou odměňovány za přijímání a když opomenou, snižuje se jim odměna, v čemž je - hle - zvláštní blud a svatokupectví.

Že slibují štěstí

Item svádějí lidi k onomu přijímání různými způsoby: slibují štěstí a nadbytek světského majetku, jiné přinutí trýzněním, další svádějí úřady, funkcemi a hodnostmi, majíce v úmyslu rozšířit toto přijímání vším způsobem a se vší nápaditostí.

Item jinak řečeno: způsob přijímání nežadají ze zbožnosti ani jako dar boží milosti nebo z citu lásky, ale spíše ze zpupnosti a pýchy a aby neprozradili, že se mýlili. Neboť tím kazatel Rokycana říká: "Jestliže ustoupíte od této poznané pravdy, uvažte, že celé vaše potomstvo, synové a vnuci, zůstanou kacíři a nadále budou prohlašováni za kacíře."

O sloužení mše

Mění sloužení mše svaté, protože ustanovil, aby byla zpívána mše každý pátek se čtením o utrpení Páně podle něho.

Item na Velký pátek na rozdíl od církve celebruje úplnou mši proti římskému řádu.

Item čte při mši evangelium a epištolu, modlitby a podobně, zpívaje v mateřské řeči lidovou píseň založenou na Písmu. Jiní z jeho stoupenců celebrují v mateřské řeči celou mši, další jenom evangelium, jiní kánon, jiní, co se jim líbí.

Že nedává mír při mši

Item při mši nedává mír podle ustanovení Inocencova a zvyklosti diecéze, ale zakazuje ho.

Item světí a celebruje přede dnem v rozporu s kánony a stejně činí i jeho přívrženci.

Item proměňuje v neposvěcených šatech, nádobách a kališích.

Item někteří z jeho stoupenců mění kánon mše, přidávajíce a ubírajíce, co se jim líbí.

Item vsouvají do mši některé lidové kacířské písně obsahující čisté kacířství a rouhání. On i jeho stoupenci slouží mše na kterémkoli místě, i nevysvěceném biskupem.

O svátosti pokání

Bloudí předně, protože mate a znevažuje svatou zpověď, nazýváje ji někdy ubohostí, někdy syčením do uší, někdy malicherností a šálením prostých lidí.

Item kázal jednou: "Je ďábelská ta zpověď, na niž spoléhá zaslepený lid."

Item kázal, že zpověď není přikázána a není nutná ke spáse.

Item kázal, že i kdyby se zpovídal každý, kolikrát chce, jestliže nezachovává zákon Boží nebo přikázání Boží, jeho marná zpověď ho nezbatí hříchů.

O zpovědním tajemství

Item o zpovědním tajemství kázal, že je tajemstvím Antikrista, skrze něhož je mnohým dána odvaha hřešit. A proto on a jeho stoupenci prozrazují zpovědi, nutí ke zpovědím proti ustanovením katedrální církve a menších řádů vybavených privilegií. A to dělají proto, aby poznali, kteří jsou podjednou, aby je mohli trýznit a donutit k přijímání.

Item kázal, že pokání, které je ukládáno nyní, je pravý most vedoucí do pekla, protože říká: "Tehle svedený lid hned, jak vykoná pokání, myslí, že je v bezpečí."

Item hlásal, že uložené pokání je přímo klam, ale že pravé pokání znamená oplakávat hříchy a nepáchat další - tím zlehčuje svátost pokání.

Item on a jeho stoupenci nepředepisují ani neukládají žádné pokání, ale říkají pouze: "Jdi, nehřeš" atd.

O svátosti manželství atd.

Item hlásal: "Nikdo nemůže do svátosti manželství skutečně a zákonně vstoupit, pokud nemá Ducha svatého", třebaže pro zákonnost manželství se berou v úvahu jiné věci.

Item se mýlí, když soudí onu svátost; a v tom se neopírá o žádnou autoritu, protože ta svátost podle své důstojnosti a významnosti případů vyžaduje pravomoc zákonnou a podle kánonu stanovenou a statut.

Item někdy rozlučuje ty, kteří mají být spojeni, a spojuje ty, kteří mají být rozlučeni, a poté co byli rozvedeni co do pouta manželského, v rozporu s tím uvádí tytéž osoby znovu do jiného prohlášeného manželství.

Item pro své mnohé a velmi špatné soudy ohledně manželských sporů obecně sleduje přibuzenskou linii, málo si všímá a dbá duchovní spřízněnosti.

O svátosti biřmování

Hlásal ohledně svátosti biřmování, že ji biskupové nechtějí udělit nebo dát, jestliže se neodřeknete přijímání pod obojí způsobou. To se nesmí udělat, protože je to blud: kvůli tomu, co je menší, totiž kvůli biřmování, se musíš zřici toho, co je větší.

Dále kázal, že eucharistie je třeba pokládat za větší prikázání než biřmování, zaváděje tím opovrhování svátostí biřmování; ale když kvůli opovrhování svátostí biřmování jí není možno dosáhnout, tehdy je to kacírství, protože mezi nutné a první svátosti přijímání je kladeno biřmování a předchází jako opravňující k náležitému přijímání.

Item hlásal, že je lépe říkat: "Nepřistupujte k biřmování, kdo jste v morálním hříchu", než: "kdo jste podobojí".

O svátosti pomazání

Někdy jeho kněží udělují pomazání ze svátosti, po tři, čtyři, pět nebo šest let. Někdy bylo v jejich nádobkách na křížmo nalezeno sádlo prasat.

Item sám si posvěcuje svátost, nebo ji ukradne, nebo nedovoleně a svatokrádežně získá od těch, kteří ji dávají proti prikazu církve, a proto nemá účinek.

O autoritě svatých doktorů

Mylí se onen Rokycana, když tvrdí, že doktoři musí být uznáváni potud, pokud se opírají o zákon Boží, jinak nikoli. Z toho plyne mnohé, neboť obyčejný osel se tu staví jako soudce doktorů.

Za druhé, že je třeba konat nové disputace o každém slově nebo závěru doktorů.

Za třetí, že slova doktorů nemají žádnou hodnověrnost, jestliže se neopírají atd.

Za čtvrté, že jejich výroky jsou mylné.

Item kázal k znevážením svatých doktorů, a to častěji: "Tenhle zaslepený lid, jakmile slyší citovat spisy doktorů, to znamená Augustina, Jeronýma a jiných, hned je hotov uvěřit, jako kdyby to byly zápisy Božího zákona. A přece jim nelze věřit více, než nakolik se shodují s Božím zákonem."

Item kázal o svatých doktorech, které tolikrát uvádí místo sebe, i když oni vykládají opak; přitom okleštuje, mrzačí a komolí Písmo stejným způsobem, jako je

sám odříznut od církve. A není divu: činí to také u zákona Božího. A když se nebojí urážet Boha a církev a její svaté, jaký div, že to činí i doktorům.

O postavení odštěpených řeholí

Chybuje, protože káže, že všechny cesty obvyklých řádů, rozuměj mnichů a mnišek a jiných řeholníků, majících za příklad Bernarda, Benedikta, Františka a jiné, jsou cesty bludné.

Item častěji kázal, že tyto řády jsou jakési sekty a pokřivenosti založené proti zákonu Božímu a protivné Kristu.

Item rouhaje se kázal proti řeholím a říkal: "Nechte toho. Ať jsou sneseny a shromážděny všechny kápě všech mnichů a hábity mnišek, potom nebudou moci přidávat žádné další zdokonalení zákonu Božímu."

Item tenhle blud osvědčuje také tím, že přijímá odpadlíky od všech řeholí a proti vůli prelátů je podporuje, chrání a hájí řka, že zákon Kristův a jeho řehole je dokonalejší než Františkova a jiných nebo jiného.

Item ze stejného důvodu přijímá odpadlické jeptišky a usazuje je mezi své bekyně. Ty potom tajným smilněním a obcováním s jeho či jinými lidmi porodí děti, což je zjevné.

Item nedovoluje zavírat jeptišky, které obracejí mysl k jeho bludům, ale chce, aby měly svobodu a navštěvovaly jeho kázání, čímž je jim dána příležitost atd.

Item veřejně volá, proč by dávali těm mnichům almužnu, když jsou takoví a takoví.

Item řádům vybaveným privilegií zakazuje a znemožňuje svobodu zpovědi a pohřbu.

O kanonických hodinkách

Mýlí se, když se jim vysmívá a tvrdí, že jsou jakési syčení a mručení.

Item tvrdí, že je lépe po tu dobu, dokud se říkají hodinky, si číst něco v bibli, a dokazuje, že bez zbožnosti modlitba nemá platnost a že je lepší skromná modlitba s čistým srdcem než ony hodinky atd. nazývá je po způsobu ďábla dobro zlem a odrazuje od nich.

Item on a jeho stoupenci se nemodlí hodinky, ani je neznají; najdou se jen málokterí, kteří se je modlí.

○ obětech a obětování

Mýlí se, když káže, že se u oltáře nemají konat oběti.

Item tvrdí, že žádný ze svatých neříká, že mají být oběti kladeny na oltář.

Item myslí, že je hřích klást oběti na oltář, a proto on i jeho stoupenci shazují z oltáře, co se obětuje. Ale je známo, že malé věci odstraňují, a přece doma hltají velbloudy (srov. Mt 23,24). Hlásají, že kněží vynalezli oběti z lakoty, oni sami však berou, vydírají a také vymáhají od lidí velké prostředky při zpovědích, vpytávají se na peníze a odebírají je a vnucují se do závětí.

○ ustanoveních, která činí, o zmatcích při obřadech a o jiných všelikých nepřístojnostech

Odsuzuje církevní benefícia a tvrdí, že zřizování oltářů je svatokupecké; a nedbá o církevní důchody, i když jsou založeny na právu, ale se svými přívrženci hlásá či hlásají, že takoví obročníci jsou nádeníci a žoldáci, neboť přijímají stanovený plat nebo plat sjednaný a dohodnutý s laiky týdně, totiž za tolik úkonů nebo tolik jejich druhů.

    Za prvé dávají tím laikům církevní zboží do vlastnictví, správy a držení.

    Za druhé se tím sami vyhýbají službě pohostinnosti.

    Za třetí proto ujednají s laiky, že přijmou za duchovní službu světskou odměnu, což je obzvlášť svatokupecké.

    Za čtvrté najímají kostely od laiků za takovou nebo takovou odměnu na nějaký čas, což je svatokupecké.

    Za páté mění stav obecné církve.

○ církevních obřadech atd.

Item znevažuje církevní obřady: svěcenou vodu, žehnání popela, vína, svící, ratolestí atd. Ale jestliže je někdy činí, činí tak s pohoršením, ba káže, že ta žehnání jsou bez užitku a nemají žádný účinek, ale byla zavedena ke škodě církve.

Item mění církevní obřady. Neboť na Květnou neděli, kdy církev chodí s obrazem Ukřižovaného, on jde v procesí s posvátnou svátostí. A jeho stoupenci mají ve zvyku šlehat monstranci větévkou a zpívat: "Je totiž psáno: 'Budu bít pastýře'" (Mt 26,31, Mc 14,27).

Item na Velký pátek, kdy církev obvykle koná jisté obřady s obrazem Ukřižovaného, oni je činí se svátostí. A ukazujíce svátost zpívají: "Hle dřevo kříže".

Item od Květné neděle až do oktávu Božího těla se každou neděli nebo v jiný svátek pak koná procesí. V den sv. Marka a o Křížových dnech konají ta procesí s posvátnou svátostí a procházejí se s naším Pánem jako s kumpánem po ulicích, kde se potlouká tolik vyobcovaných vrahů, cizoložníků, rouhačů, zlodějů a kacířů, kteří mají být vyloučeni z přijímání svátosti i z pohledu na ni i ze světél poskytovaných církví. A skrze tuto svátost je urážen i Bůh. A není divu, že ji nosili i do války, kde se vraždilo a zabíjelo.

Item stanovil, aby při mši nebyl dáván polibek míru.

Item zrušil svátky vysvěcení kostelů, které určili světící biskupové, ale stanovil, že všichni mají slavit jeden pro všechny kostely v jeden den. Pokud by jednali jinak, spustí povyk, zuří a hrozí, a jakmile oni odloží korouhve, vztáhne na ně také světskou ruku.

Item ustavil duchovní službu spolu s laiky, aby napravovali hříchy. A v té se děje na tisíc nepravostí, prozrazují se zpovědi, lidé jsou trápeni a sužováni, nuceni přistoupit k jeho sektě, navzájem sebe sami zrazují, jak bylo řečeno výše.

O svátku Husově

Item ustanovil a zřídil svátek odsouzcenců Husa a Jeronýma. O tom výše.

Item rozhodl, aby se o nich četlo při slavnostní bohoslužbě.

Item zavedl a ustavil v kostelích lidový zpěv proti ustanovení církve římské.

Item rozhodl, že epištola a evangelium a některé lekce, které se čtou při ranních mších během oktávu Božího těla, mají být čteny v mateřské řeči, a do nich zamíchal své kacířské názory na způsob dialogu - jako by jeden předkládal argumenty za stranu církve a druhý odpovídal za jejich stranu -, lapaje tak ubohé duše a uváděje je v omyl.

Item rozhodl spolu s laiky před několika lety, aby nikdo nekázal proti remanenci chleba.

Item konal před laiky disputace o víře s Kvirinem, Příbramem a Englišem, při nichž bylo řečeno mnoho proti víře, co uráželo zbožný sluch.

Item v Kutné Hoře disputoval o víře s táborskými kněžími a při těch disputacích předsedaly světské osoby jako rozhodčí.

O přísahách

Item učil a učí, že se nemá skládat přísaha kvůli čemukoli.

Item na svých soudech nedovoluje a nepřipouští přijímat žádnou přísahu.

Item křivopřísežnictví je u něj povoleno, protože všechny, kteří se v Itálii nebo jinde přísahou odřekli přijímání pod obojí, a ty, kteří přísahali, že ho nebudou provádět, přijal a dal jim rozhršení.

Item jeho stoupenci si tropí z přísahy žerty a říkají: "Přísahali jsme ústy, ne srdcem" atd.

O pražské univerzitě

Item spolu s univerzitou a jejími laiky rozhodl, že má být zachovááno jakési hloupé nařízení stanovící, že přijímání pod obojí je nutné ke spáse a že má být dodržováno všeobecně a tak, aby katolíkům překazilo přístup a vstup na univerzitu. Item aby nikdo nebyl přijat na univerzitu ani k mistrovské ani bakalářské hodnosti, pokud neslíbí, že takové ustanovení bude dodržovat a hájit a nijak nekárat.

O lžících a velkých kališích

Item nařídil používat při přijímání podobojí velké kalichy s rourkou a pro dítko lžice, pro něž se v Pontifikátu nenachází obdoba.

Item ustanovil, že se mají lidé ve všech domech zapsat ke zpovědi, aby katolíci nemohli do katedrálního kostela nebo k řádům vybaveným privilegii, a aby tak poznal, kolik je katolíků a kteří to jsou, aby je mohli pronásledovat a zahnat do své sekty. O tom výše.

Item nařídil, aby katolíkům bylo zapovězeno pohřbívání, což se prý skutečně dělo, a není možné ho přimět k jinému jednání.

Item zařídil s laiky a řemeslníky, že katolíky vylučovali z řemesel a cechů a nenechali je spolu s nimi pracovat a pobývat ani přistupovat k jejich přijímání, a tím mnohé odradili od víry.

Item nařídil, aby jim nebylo dovoleno získat ve městě domy; a radí a přikazuje, aby byli vyháněni, jak jen to bude možné: lstí, úskokem, silou, mocí, obmyslem, nástrahou, klamem či donucením.

Nazývá katolíky nepřáteli

Item prohlásil katolíky za protivníky, takže byli nazýváni nepřátelé, a tím narůstají neshody mezi lidmi.

O obhajování a šíření kacířů

Veřejně hájí odsouzené kacíře Viklefa, Jana Husa, Jeronýma a další.

Item přijímá, podporuje, vyzdvihuje, chválí spisy kacířů, laiků, ševců a jiných, kteří sepsali postily, výklady na evangelia a Pavlovy a kanonické epištoly atd., ačkoli to jsou skuteční kacíři.

Item kacíře, kteří jsou k němu předvedeni a kteří nedodrží nic, pokud jde o posvátnou svátost, ale vyznávají remanenci, propouští bez úhony, jiné drží v poutech proto, že s ním nechtějí souhlasit v jeho kacířských názorech.

Item jako patron a ochránce všech kacířů jasným hlasem a zřetelným vyznáním prohlásil před pány království, že nikdo nemůže být obviňován z kacířství za života, ale jenom po smrti.

Následují nepřístojnosti a zločiny Rokycanovy, kvůli kterým se nehodí pro kněžství ani pro jiné duchovní hodnosti atd.

Item za první je zrádce, což je zjevné, protože byl zasvěcen do zrazení litevského knížete Zikmunda, který byl zrádně a rouhavě vyveden z Prahy, a byl jednou z jeho příčin. Neboť Martin Lupáč přijel s listinami a pobuřoval lid proti knížeti tím, že tvrdil, že věrolomně jednal proti nim a napsal císaři Zikmundovi; a Rokycana dal svolat obec. A to je dobře známo Pražanům té doby.

Item je zrádce Pražanů, protože několik let předtím byl zasvěcen do oné zrady, která se stala v Praze, a proto byl z Prahy křikem lidu vyhnán.

Item je zrádce, protože odporoval králi.

Item je příčinou mnoha a velkých porážek, protože přiměl a přinutil Pražany, aby šli do boje proti Žižkovi u Malešova, kde byli bědně poraženi a pobiti. A on se potom dohodl s Žižkou jako zrádce.

Item je zrádce, protože za času císaře Zikmunda pro svou nepravost utekl v noci z Prahy.

Item často podněcoval lid k povstání a kázal, aby se ozbrojili kvůli zákonu Božímu a prolévali svou krev, maje své bludy za zákon Boží.

Item často podněcoval k pomstě proti různým lidem.

Item je svatokrádce, protože vědomě užívá cizích církevních statků. A to činili mnozí z jeho stoupenců.

Item veřejně postoupil polskému knížeti Zikmundovi všechny církevní statky.

Item oloupil klášter svaté Panny u paty mostu, kde vzal skvosty z ostatků, ostatky zahodil a stříbrné nádoby odnesl a prodal.

Item dal záminku a podnět ke zničení kláštera sv. Klimenta.

Item je veřejný lhář a křivopřísežník, protože nedodržel věrnost slíbenou basilejskému koncilu, ale odstoupil od toho, co slíbil, a konal pravý opak; a není poslušný ani uctivý, ale - hle - je vidět, co dělá.

Item je veřejný hanobitel počestných paní, protože chopiv se podle vlastního rozmaru té nebo jiné záminky nařizuje počestné ženy a paní uvěznit na radnici, zadržet a zajmout.

Item je podezřelý z cizoložství a nepravosti, protože tajně miloval jakousi paní, které posílal listy, dary a jiné pozornosti se znamenými zraněného srdce a jinými.

Item je spolu s bekyněmi podezřelý z každodenní hanebnosti: ony k němu přicházejí pod záminkou víry a zbožnosti a někdy porodí.

Item jsou takoví, o nichž si lidé všeobecně povídají, že to jsou jeho synové.

Item nařídil mnohokrát a mnohé vážené mistry vypovědět z Prahy, uvěznit a v rozporu s výsadou duchovních zajmout a zadržet, jak je vidět na mistru Prokopovi, mistru Mládencovi, Křišťanovi a jiných.

Item mnoho kněží a katolických řeholníků nařídil uvěznit, držet ve vazbě a potupit světskou mocí.

Item je podvodník, protože aniž byl vikář arcibiskupův nebo administrátor nebo jiný řádný úředník, užívá vědomě, nesprávně a nezákonně pečeť vikariátu pražského arcibiskupství. Tu pečeť dostal jednou od Konráda, vyobcovaného arcibiskupa, stíženého opakovaně zpřísněním klatby pro husitské kacířství, s kterým souhlasil. A ten poté, co se dal na pokání, chtěl tu pečeť zpět. Ale Rokycana ji předal ne tomu, od koho ji měl, ale konšelům z pražské radnice a potom si ji znovu přisvojil. A tak se jí násilně, úskočně a bezbožně hříšně zmocní a užívá jí. A pod jménem administrátora vede různá jednání, dává propouštěcí listiny, potvrzení apod. A proto je podvodník, zloděj, ničema a svatokrádce.

Item je krutý hubitel lidí. Všichni totiž, kteří byli zabiti při těch rozepřích a zmatcích pro víru na obou stranách, mohou být připočtení na vrub jemu, který je a byl jejich příčinou.

Item hubí duše způsoby, o nichž se hovoří výše.

Item především je přeukrutný prolévač krve Kristovy kvůli okolnostem a nehodám, o nichž se hovoří výše.

Item je bezectný skoro na celém světě a u celé církve pro mnohé z toho, co už bylo řečeno. A je právem bezectný z předeslaných příčin, totiž kvůli zločinům, kacířství a jiným proviněním a proto, že z vlastní pošestlosti pronikal a proniká do katolických kostelů proti vůli prelátů.

Následují ustanovení, která učinil, když držel Prahu po zrazení polského knížete Zikmunda. Z nich se poznává jeho víra a náboženský vztah k církvi římské.

První článek, aby nikdo neříkal, že jsou svatokrádci ti, kteří uloupili nebo drží světské statky duchovních nebo kněží.

Druhý, aby nikdo nic nenamítal v skrytu nebo veřejně, že jsou v Praze ničeny a poškozovány kostely a některé kláštery.

Třetí, aby nikdo nehájil vyznání té víry, která je proti remanenci neskutečného chleba ve svátosti, protože je to víra nová a nepochopitelná.

Čtvrtý, aby nikdo neobnovoval zrušené obřady, pokud jde o bohoslužbu, a nezřizoval nebo nepožizoval obrazy atd.

Pátý: Nikdo ať neuráží úřad, v němž jednají kněží spolu s laiky a soudí manželské spory a vynášejí rozsudky o sňatku nebo rozvodu.

Šestý: Ať nikdo skutkem nebo slovem, veřejně nebo potají, nešíří nebo nezavádí poslušnost papeži atd.

Sedmý: Ať nikdo veřejně nebo potají netvrdí, že je a bylo zrádcovským činem to, co se stalo v Praze s polským knížetem Zikmundem.

Osmý článek, aby poplatky, které Praha zrušila, nikdo znovu nezaváděl a neříkal, že jsou spravedlivé atd.

Devátý článek, aby nikdo nehaněl spisy nebo traktáty mistra Husa nebo mistra Jakoubka, nevinil je z kacířství a neurážel je ani veřejně ani potají atd.

Desátý článek: Ať každý slíbí pevně dodržovat a hájit čtyři pražské artikuly atd.

Jedenáctý: Ať nikdo nehaní kázání nebo zpěv v mateřském jazyce při ranní mši nebo křtu atd.

Dvanáctý článek: Ať nikdo z mistrů nebo kněží není přijat do Prahy a ať mu není dovoleno tam pobývat, jestliže se nepodrobí a neslíbí, že bude ve všem poslušen toho, koho Praha ustanoví jako nejvyššího duchovního správce, a jestliže nebude věrně dodržovat a hájit všechny výše psané články.

Nuže to, co je výše obsaženo, jsou jen některé nedovolené věci z mnohých. Neboť kdyby měly být předloženy všechny prašpatné činy v celku - bludy, pronásledování a skryté ohavnosti - tohoto nejhříšnějšího člověka a jeho sekty, určitě by na to nestačily knihy. Z toho je možné posoudit, jakého nepřítele má církev, jak zvrhlého člověka nosí země a jak krutého podmanitele snáší katolická víra, apoštolský stolec a křesťanské náboženství. Shromážděno v sobotu po Cantate (tj. 9. května) léta Páně 1461 v Praze.

NEJSTARŠÍ ŽIVOTOPIS JANA Z ROKYCAN

Nejstarším dochovaným životopisem Jana Rokycany je drobné dílko Jana Bosáka, který byl též zván podle jednoho z míst svého působení Aquensis - Vodňanský. Pocházel z Opavska a mládí strávil většinou v Polsku. Tam také vstoupil do františkánského řádu. Koncem 15. století přišel do Čech a vytvořil zde řadu písemných polemik proti utrakvistům, při nichž se utkal i s Rokycanovým nástupcem v čele utrakvistické církve, M. Václavem Korandou ml. z Plzně. Jeho nejznámějším spísem je *Locustarium de sectis et diversitate atque multiplicatione Begardorum in terra Boemiae*, jehož částí je i zmíněný Rokycanův životopis. Dílo bylo věnováno panu Zdeňkovi Lvu z Rožmitálu, nejmocnějšímu českému katolickému šlechtici té doby a shodou okolností též synovci královny Johany, manželky Jiřího z Poděbrad. Ačkoli v tomto spise i v dalších, které po sobě zanechal, vystupuje Jan Bosák jako bojovný katolický polemik, konvertoval v závěru svého života k utrakvistu.

Jelikož Vodňanského pojednání o Janu Rokycanovi již bylo ve svém originálním - latinském - znění vydáno,⁸⁷ je na tomto místě publikován pouze jeho moderní český překlad.

Urozenému a vznešenému pánu, panu Zdeňkovi Lvovi z Rožmitálu, prvnímu v Českém království po královském majestátu, bratr Jan Vodňanský z řádu františkánů observantů přeje z celého srdce všechno blaho a ušlechtilost, které uvedl na svět v jednom i druhém člověku strůjce spásy, pan Ježíš.

Protože se tu nabízí vhodná příležitost říci něco o Rokycanovi, nesmí být smlčeno, že si to příjmení vzal podle rodného města a zřídka je nazýván vlastním jménem Jan. On tedy se narodil v Rokycanech, dvě míle od Plzně, z otce soukeníka, byl poslán do Prahy, aby nabyl vzdělání, a v nuzotě vedl bědný život. Tak vyrostl, a protože přes všechno úsilí nemohl změnit svůj svízelný život a denně ho provázelo neštěstí, uchýlil se do rodného města. Tam šel k řeholním kanovníkům a žádal, aby byl přijat do toho řádu, a také toho dosáhl. Oni zbožní otcové pak vidouce, že mladík je rozpustilý, pyšného ducha a lehkých mravů, užijí protilék, aby uzdravili nemocného: propustí ho bez povýšení, aby - dokud by nebyla potlačena jeho pýcha - byv vysvěcen, ještě více nezpychl.

Rokycana, který vstoupil do řádu nikoli z božího vnuknutí, ale aby si pomohl z bídy, domýšlivý a ctižádostivý, začal si protivit řád pokory a odvrhnuv řeholní šat, vydal se na cestu do Prahy. Tam jako neznámý navštěvuje školy, stává se učitelem

---

⁸⁷F. PALACKÝ, *Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens und seiner Nachbarländer im Zeitalter Georgs von Podiebrad (1450-1471)*. Wien 1860, s. 661-663.

děti jakéhosi velmi bohatého kupce a zažívá chvíle šťastnějšího osudu a velkou přízeň hospodáře vůči sobě. Konečně je s pomocí toho kupce přijat do koleje chudých, a protože měl velké nadání, brzy je povýšen do hodnosti bakaláře a nakonec i mistra.

Přemýšlí pak, jak by dosáhl oné výsosti svatého svěcení. Tehdy, po upálení Jana Husa, nebyl v Čechách žádný biskup, který by světil klerus, ale jen jakýsi odpadlík Heřman. K němu se uchýlil Rokycana a přijal od něho nižší svěcení. Velký zármutek mu však způsobilo, že onen biskup s některými dalšími byl v Přiběnicích upálen Václavem Korandou, hejtmanem strany Sirotků, a protože neznal biskupa, od něhož by se mu dostalo kněžského svěcení, váhal nějakou dobu a pak se přidal k Bernardu Strážnickému a Martinu Lupáčovi a radil se s nimi, co je třeba udělat. Ti všichni, stížení stejnou nemocí, nakonec dospěli k závěru, že se dostaví ke starci Konrádovi, který před časem koupil arcibiskupství od Alberika, lékaře krále Václava, a zabral statky celého arcibiskupství. Teď ležel u pana Smiřice v Roudnici, bledý, nakažený morem kacírských bludů a stížený mrtvicí. A tak přijdou ke starci, postiženému na mysli i na očích, který nemohl ani pozvednout ruku, a žádají, prosí a naléhají, aby je nenechal se déle trápit. Vidí však, že umírající stařec to nejen nechce, ale ani nemůže učinit. Požádají tedy, aby mu byl přinesen olej v lahvičce, sami namočí palec biskupův v oleji a rukou biskupa sami pomažou své ruce. Od biskupa však se jim dostane slov prokletí: "Shiedávám, že jste lotři, a jako lotry vás propouštím." Tato slova několikrát vyprávěl vlastními ústy již řečený Bernard, jinak Bedřich, kdysi hejtman Orebitů, na úplném shromáždění mocných a urozených, a pak se oženil, vzdav se kněžského stavu.

Rokycana, který se stal takto knězem, se raduje, že byl vysvěcen a že v budoucnu může dosáhnout ještě vyššího stupně. Znovu se přidruží k Petrovi, žáku Viklefovu, a tak důkladně pěstuje jeho bludy, že mistr Příbram se před císařem Zikmundem zavázal pod trestem ohně, že chce dokázat, že Rokycana hlásá 21 článků a že pro kterýkoli z nich by mohl být po zásluze upálen. Poté co byl Rokycana od krále napomenut, dal se spěšně na útěk a našel úkryt v Hradci Králové.

Po smrti císaře se vrátil do Prahy a neobyčejně horlil proti králi Albertovi a jeho synovi Ladislavovi, usiloval také přivolat jim smrt. Když byli odstraněni, obrátil tvář lidu k Jiřímu Poděbradskému, tehdy správci království, a postaral se, aby byl zvolen za krále. Vypudil mistra Papouška a jako opovrženíhodné zjevení obsadil jeho místo a v listinách se psal jako zvolený arcibiskup. Ten kněz své stoupence povzbuzoval, aby laiky měli k tomu, aby v radách bez nich nic nečinili a nezařizovali. Oni sami v radě ustanovují nebo odstraňují, koho chtějí, a nic nedbají na úřad královského podkomořího. Nabádají a vybízejí laiky k válce a zatím zneužívají jejich manželky. Takové jeho spisy poznává Jan z Kapistránu a dostává potom příležitost mu napsat, ačkoli u toho člověka z křemene nic nepomáhalo, a když byl ohledně toho představenými metropolitního kostela napomínán před králem, nejen že

neuznal vinu, ale ještě se chvástal. Byl chlebověrec a nedodržel nic, co se týká svátosti. Jeho postava byla taková: nebyl příliš velký ani příliš malý, dosti tlustý a tučný, s čelem obnaženým pleší, s širokým hrudníkem, rozložitými plecemi, zadržával v řeči, ale přece hodně mluvil, byl velmi zpupný a tvrdošijný, měl mnoho divných myšlenek, byl největší původce výmyslů, neupřímný ve slibech, velmi bezbožný pokrytec, ustavičně žíznil po lidské krvi, který stále vzrušeně povzbuzoval k jejímu prolévání, jak je patrné z jeho listů. Vůči měšťanům se choval jako vrah, vůči druhům jako lump, byl pustošitel zemí, nepřátelský vůči přátelům, olupovatel domácích, podněcovatel lidu, usmrcovatel těl i duší, chtivý liché slávy. Jeho pýcha stále rostla, a tak setrvává zcela mimo Boha, mimo světlo a mimo pravdu, nebyl s to rozlišit ani dobro ani zlo, ani pravdu ani klam, jak je patrné z basilejského koncilu, kde se dožadoval kompaktát a přijal je jménem celého souhlasícího duchovenstva, a tato pak, totiž kompaktát, porušil a přestoupil.

Když ležel v posledním tažení, vědom si zlých skutků, které vykonal, a dobrých, které zanedbal, tísněn ze všech stran a strnulý děsem, stal se velmi neklidným, svým údům nedopřál ani nejmenší klid, převracel se sem a tam, bál se, naříkal a sténal, očekává v nejbližší době trest spravedlivého soudce. Nakonec když k němu v úzkosti přistoupil mladík, poslal ho pro opata kláštera na Karlově - byl totiž odpadlík od téhož řádu -, hodlaje vykonat, žel pozdní, pokání. A tak byl opat přiveden k tomu, který ho toužebně očekával, ale cestu mu zastoupili utrakvističtí pijani a nedovolili mu vstoupit. Rokycana pak znovu a znovu naříkal: O, kde je? O, jak velmi se zdržel! O, jak dlouho nepřichází!, až trýzněn bolestmi vypustil duši a z oné nejvyšší hory pýchy, na niž vystoupil, sestoupil - zcela jistě - do hlubiny podsvětí. Brzy potom jeho přívrženci, vysoko vynášejíce jeho prokletou památku, postavili na hrob jeho obraz vytesaný v mramoru, nesoucí u levého ramene biskupskou mitru.

Závěrečná autorská poznámka

Práci na publikaci jsme si rozdělili následujícím způsobem: Oba autoři připravili latinskou edici článků Jana Rozkydala i žalob proti Janu Rokycanovi z roku 1461. Jana Zachová pořídila jejich český překlad i překlady Zikmundova listu z roku 1471 a Vodňanského životopisu Jana Rokycany. Jaroslav Boubín pak napsal úvodní studii a připojené komentáře.

Vydavatelův epilog

Kdo byl Mistr Jan z Rokycan? Tuto otázku si kladou podnes všichni zasvěcenci i laici, lidé včerejšího i dnešního světa elektroniky. Jedni - a to v minulosti jeho jednoznační odpůrci - odpověď na tuto otázku jednoznačně znali. Byl to jejich zapřísáhlý nepřítel na život i na smrt, arcikacíř a arcizločinec. Proto již v jeho době byl jimi veřejně ostouzen a definitivně odsouzen. Nebýt silné vlády českého krále Jiřího z Poděbrad, skončil by pravděpodobně na hranici. Druhá strana, naštěstí za jeho života ještě velmi silná, zaujímala opačné stanovisko a s jeho učením bezvýhradně souhlasila. V životních osudech Mistra Jana z Rokycan je jakýsi sokratovský úděl s tím rozdílem, že žaloby na Mistra Jana se odehrávají téměř tisíc let po Sokratovi, kterého athénští žalobci obvinili, že neuznává tradiční bohy a že zavádí bohy nové.

Dnešní badatel i čtenář nad osobností Mistra Jana z Rokycan často krčí rameny. Byl to sice vynikající křesťanský theolog - reformátor a ideolog, ale co dál? František Palacký, V.V. Tomek, Zdeněk Nejedlý, Kamil Krofta a řada dalších významných českých historiků z hlediska národních dějin vysoce ocenila jeho vystoupení a životní snahy. Čtenář konce 20.století však o něm toho mnoho neví.

Státní okresní archiv v Rokycanech se v r. 1996 ujal velmi náročného edičního úkolu - vydat k 600. výročí Mistra Jana z Rokycan, připadajícím na rok 1997 dvě obsahově velmi náročné publikace, kterými chce uctít život a dílo této významné osobnosti českého národa. První titul vyšel pod názvem "Život a dílo Mistra Jana z Rokycan" v rozsahu 100 tiskových stran velkého formátu a obsahuje velmi fundovanou historickou stať prof. Zdeňka Nejedlého "Mládí Mistra Jana z Rokycan",⁸⁸ od téhož autora pochází i příspěvek "Mistr Jan z Rokycan".⁸⁹ Dalšími životopisnými studii jsou příspěvky dr. Kamila Krofty "Mistr Jan Rokycana" (převzatý z jeho knihy "Duchovní odkaz husitství", 1947), rokycanského badatele Martina Kozáka "Mistr Jan Rokycana", ten vyšel v samostatné brožuře v r.1898 v Rokycanech, a velmi cenný příspěvek pražského městského archiváře dr. Josefa Teigeho z r.1898. Petros Cironis napsal úvodní stať "Mistr Jan a Rokycany"⁹⁰ a závěrečnou kapitolu "Oslovy 500. výročí narození Mistra Jana z Rokycan r.(1897) 1898.

V tomto projektu však chyběl další velmi důležitý článek - pohled současné historiografie na tuto nejen významnou, ale i rozporuplnou osobnost českých dějin. Tuto velmi citelnou mezeru nám zaplnili současní znalci problematiky doby vlády krále Jiřího z Poděbrad, vědečtí pracovníci Historického ústavu Akademie věd ČR v Praze PhDr. Jaroslav Boubín, CSc. a PhDr. Jana Zachová, CSc., kteří se uvolili zpracovat nejen nové pojetí životopisu Mistra Jana, ale přinést na světlo světa i zcela nové historické prameny v podobě žalob českých katolíků na Mistra Jana, které se však v české historiografii objevovaly neuceleně jen okrajově. Důkladné studium této problematiky zejména ve vatikánských archivech přineslo své ovoce - zrodila se velmi cenná, původní a fundovaná práce pod názvem "Katolické články proti Mistru Janovi z Rokycan", která je významným

⁸⁸ Zdeněk Nejedlý, Mládí M. Jana z Rokycan, Časopis Musea Království českého, roč. 73, 1899.

⁸⁹ Zdeněk Nejedlý, M. Jan z Rokycan, Světozor, roč. XXXII, č. 40, 12. srpna 1898.

⁹⁰ JUDr., PhDr. Josef Teige, Rokycanské listy, roč. II, č. 16, 13. srpna 1898, str. 124.

přínosem do této problematiky. Po úvodním nahlédnutí do některých významných životopisných osudů Mistra Jana z pohledu dnešního historického výzkumu následuje kapitola pod názvem "Články Jana Rozkydala" (jak ironicky nazývali odpůrci Mistra Jana z Rokycan) a páteř celé této vzácné práce tvoří "Žaloby proti Mistru Janovi z Rokycan z roku 1861", které jsou kvůli autentičnosti podány jak v původním jejich zpracování, tj. v latině, tak i v českém překladu.

Autoři dr. Jaroslav Boubín a dr. Jana Zachová v nejnovějším pohledu na náboženské a společenské působení Mistra Jana a na jeho dobu přináší několik nových myšlenek a odpovědí na dosud nezodpovězené otázky. Nejvíce čtenáře z Mistrova rodného města zaujme nová interpretace kolem letáku z r. 1412, který údajně vzešel z rokycanského kláštera řádu augustiánů a který byl namířen proti Husovi. Dle nejnovějších historických výzkumů autorem onoho letáku nebyli mniši rokycanští, ale vznikl někde jinde a do Rokycan se dostal jako produkt tehdejší "politické" atmosféry. "Rokycanští kapitulárové, píše Dr. Boubín, "nejen čerpali z Husových spisů při své literární tvorbě, ale v kritickém roce 1412 to byli právě oni, kdo neváhali obrátit se na blízkého Husova přítele a kolegu Jakoubka ze Stříbra s informací o bojovném protihusitském letáku, který tehdy obíhal po venkově. To je zcela nový pohled na působení rokycanských mnichů, který je posunuje blíže k husitským myšlenkám a jejich přívržencům, nežli proti nim. Význam tohoto tvrzení je velmi značný a znamená pro regionální historiografii velký přínos a popud k přehodnocení úlohy mnichů rokycanského kláštera v době těsně před vypuknutím husitských bouří, i když na druhé straně musíme být přece jenom do jisté míry poněkud rezervovanější, uvážíme-li, že po dobytí Rokycan Žižkovými vojsky dne 12. února 1421 byl zdejší klášter husity téměř zrušeno a jeho probošt v sudu upálen.

Autoři přináší k potěše regionální historiografie řadu dalších významných historických postřehů a nových impulsů ze života Mistra Jana, které dávají možnou odpověď i na některé otázky související s pozicí Rokycan na počátku husitské revoluce. Laický čtenář, jemuž se tato práce (i předchozí titul) dostanou do ruky, nechť se neleká autentických latinských textů, pocházejících z časů působení Mistra Jana, neboť autoři mu nabízejí velice precizní a srozumitelný překlad do češtiny. Doporučují rovněž některé autentické citace číst velmi pozorně a mít značnou trpělivost při snaze pochopení jejich skutečného smyslu. Jde přece jenom o citace téměř pět set let staré!

K náboženské a politické činnosti Mistra Jana z Rokycan se rovněž vztahuje i příspěvek Petrose Cironise "Česko-řecké vztahy v 15. a 16. století", který byl již uveřejněn ve sborníku *Minulostí Rokycanska* č.6/1996, v němž autor sleduje diplomatickou a náboženskou aktivitu Mistra Jana a českých utrakvistů o navázání těsnějších kontaktů mezi českou stranou podobojí a Byzantskou říší a řeckým pravoslavím v letech 1451-1452. Jejich nadějný začátek však ztroskotal v důsledku pádu tehdejší metropole křesťanstva - Konstantinopole - dne 29. května 1453 do rukou Turků.

Věříme, že čtení o Mistru Janovi z Rokycan, který předkládáme ve třech uvedených historických pracích, bude i pro laického čtenáře poutavé, a že úsilí minulých i současných historiků dosáhne svého účelu - připomenout veřejnosti její dávné kořeny, z nichž vzešel dnešek.

Petros Cironis

Obsah

Mistr Jan z Rokycan. Stručný náčrt jeho životních osudů	str. 5
Články Jana Rozkydala	str. 20
Latinské znění	str. 20
Český překlad	str. 23
Žaloby proti Janovi z Rokycan z r. 1461	str. 25
Latinské znění	str. 26
Český překlad	str. 48
Nejstarší životopis Jana z Rokycan	str. 74
Závěrečná poznámka	str. 77
Vydavatelův epilóg	str. 78